

SITRA

TULEVAISUUS KUULUU KAIKILLE

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2021

***Sitra on
kansainvälisesti
ainutlaatuinen
ja työstään
noteerattu
tulevaisuustalo.***

K 9/2022 VP

**SUOMEN ITSENÄISYYDEN
JUHLARAHASTO SITRAN
KERTOMUS VUODELTA 2021**

EDUSKUNNALLE

Suomen itsenäisyyden
juhlarahastosta annetun lain
(717/1990) 9 §:n 1 momentin
9 kohdan mukaisesti Suomen
itsenäisyyden juhlarahaston
hallintoneuvosto antaa
kunnioittavasti oheisen
kertomuksen Sitran toiminnasta
vuodelta 2021 eduskunnalle
sisältäen toimintakertomuksen
ja tilinpäätöksen.

Helsingissä 23.3.2022

Suomen itsenäisyyden juhlarahas-
ton hallintoneuvoston puolesta

TARJA FILATOV
PUHEENJOHTAJA

ANTON MÄKELÄ
SIHTEERI

© Sitra 2022

Toimitus

Sitran viestintä

Kuvat ja kuvitukset

Topias Dean, Minna Hemmilä, Veera Hyytiä,
Lea Kurki, Miikka Pirinen, Jesper Vuori

Taitto

Miltton Oy

ISSN 1235-6166

PunaMusta Oy, Helsinki 2022

Sisältö

Hallintoneuvoston lausuma

Tulevaisuusajattelusta uusi kansalaistaito	4
--	---

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2021

Yliasiamiehen katsaus

Tulevaisuuspäivä joka päivä	6
-----------------------------	---

Mikä Sitra?

Arvot	9
-------	---

Strategia käytännössä: poimintoja työstä ja tuloksista 2021	10
--	----

Tulevaisuustalon ennakointityö	12
---------------------------------------	----

Sitran teemat

Kestävyyssratkaisut	16
Reilu datatalous	20
Demokratia ja osallisuus	24

Yhteiskunnallinen koulutus – osaamista muutoksen tekemiseen	28
--	----

Sitralaiset ja toiminnan kehittäminen	32
--	----

Sijoitustoiminta	34
-------------------------	----

Talous	38
---------------	----

Hallinto	39
-----------------	----

Tilinpäätös vuodelta 2021	41
----------------------------------	----

Tuloslaskelma	42
---------------	----

Tase	43
------	----

Rahoituslaskelma	44
------------------	----

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	45
------------------------------------	----

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	46
--------------------------------------	----

Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	56
--	----

Tilintarkastuskertomus	57
------------------------	----

Liitteet

Projektit 31.12.2021	58
----------------------	----

Sitran julkaisut aiheittain vuonna 2021	59
---	----

Organisaatio 31.12.2021	63
-------------------------	----

Yhteystiedot	64
---------------------	----

Tulevaisuusajattelusta uusi kansalaistaito

Jokainen meistä voi harjoittaa ja oppia tulevaisuuteen suuntautuvaa ajattelua. Onkin toivottavaa, että tulevia kehityssuuntia pohtivien ja niistä keskustelevien ihmisten joukko laajenee ja monipuolistuu. Sitä kautta varmistetaan, että pitkä aikaväli tulee paremmin huomioitua niin arkisissa valinnoissa kuin yhteiskunnallisissa päätöksissä. Sitra tarjoaa ajattelun tueksi työkaluja, koulutusta ja luettaa kaikille tulevaisuudesta kiinnostuneille.

Edellisen vuoden lopulla päivitetty strategia näkyi Sitran työssä vuonna 2021 sekä uusina avauksina että aiempien projektien päättymisenä.

Yksi merkittävä avaus liittyy luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Alkuvuodesta Sitra nosti Suomessa yhteiskunnalliseen keskusteluun niin kutsutun Dasgupta-raportin. Brittiläisen taloustieteilijän Partha Dasguptan koostama perusteellinen selvitys vaatii kaikilta maailman mailta välittömiä toimia luontokadon torjumiseksi – ennen kuin on liian myöhäistä.

Kuntavaalien alla Sitra selvitti suomalaisten kuntien ilmasto- ja luontotavoitteita. Tuloksista kävi ilmi, että kaksi kolmasosaa kunnista on asettanut ilmastotavoitteita, mutta vain yksi kunta viidestä luontoon liittyviä tavoitteita. Tässä suhteessa meillä on selvästi vielä petrattavaa.

Sitran tavoitteena on nousta reilun datatalouden suunnannäyttäjäksi niin Suomessa kuin maailmalla. Tähän liittyen käynnistyi useita urauurtavia projekteja. Alan eurooppalainen sääntely on vasta alkuvaiheessa, joten kansainvälisessä yhteistyössä on paljon voitettavaa. Sitra koordinoi Euroopan digitaalista tulevaisuutta linjaavaa Gaia-X-hanketta Suomessa ja 25 EU-maan yhteistä TEHDAS-hanketta, joka määrittelee pelisääntöjä terveysdatan käytölle. Työssä hyödynnetään kesällä 2021 päättyneen IHAN-projektin oppeja. Sitra yhteistyökumppaneineen on myös luomassa kansallista tiekarttaa Suomen toimille datatalouden hyödyntämiseksi.

Demokratiakehitys antaa syytä huoleen niin kansainvälisesti kuin Suomessa. Äänestysaktiivisuuden lasku kertoo siitä, että kansalaisten omistajuus nykyistä järjestelmää kohtaan on heikentynyt. Tarvitaan uusia vaikuttamisen ja osallistumisen tapoja myös vaalien välillä. Niiden kehittämiseen ja kokeiluun Sitra on luvannut apua ja tukea esimerkiksi uusille hyvinvointialueille.

Kesällä 2021 päättynyt Kansanvallan peruskorjaus -projekti julkaisi alkuvuodesta useita perusteellisia selvityksiä, joissa käsiteltiin niin koronaohjotamista, hallituksen muodostamista kuin algoritmien valtaa.

Viimeaikaisiin kansainvälisiin ja kotimaisiin tapahtumiin peilaten Sitran teemat – Kestävyyssratkaisut, Reilu datatalous ja Demokratia ja osallisuus – ovat polttavan ajankohtaisia.

Demokratian kannalta on äärimmäisen tärkeää, että kansalaiset, päätöksentekijät, poliitikot ja median edustajat tietävät, miten heihin pyritään vaikuttamaan. Sitrassa on työn alla selvitys siitä, millaista tietoa yhteiskunnallisista vaikuttajista kerätään, mihin tiedot päätyvät ja miten niitä käytetään. Koehenkilöinä on kansanedustajia, europarlamentaarikoita ja toimittajia. Digivalta-selvityksen tulokset valmistuvat keväällä 2022.

Sitran päivitetty strategia pohjaa visioon Suomesta, joka menestyy rakentamalla reilua, kestävää ja innostavaa tulevaisuutta. Tulevaisuutta, jossa ihmiset voivat hyvin maapallon kantokyvyn rajoissa. Viimeaikaisiin kansainvälisiin ja kotimaisiin tapahtumiin peilaten Sitran teemat – Kestävyyssratkaisut, Reilu datatalous ja Demokratia ja osallisuus – ovat polttavan ajankohtaisia.

Venäjän aggressiivinen hyökkäys Ukrainaan ja sen seurauksena muuttunut maailmanpoliittinen tilanne osoitti jälleen, että heikkoja signaaleja kannattaa kuunnella her-

källä korvalla. Samalla on syytä muistaa, että globaalit megatrendit ja niihin liittyvät erilaiset kehityskulut ovat yhä voimissaan ja vaativat meiltä kaikilta toimia. Yhä monimutkaisemmassa toimintaympäristössä Sitran ennakointiosaamiselle, fasilitointiroolille, kokeiluille ja uusille toimintamalleille sekä dialogille on kasvavaa kysyntää.

Sitran sijoitusomaisuuden markkina-arvo vaihtelee vuosittain ja oli vuoden 2021 lopussa noin 1 107 miljoonaa euroa (976 milj. euroa 31.12.2020). Sijoitukset tuottivat vuoden aikana 16,6 prosenttia. Inflaation huomioiva reaalituotto oli 13,1 prosenttia.

Sitran hallintoneuvoston käsityksen mukaan Sitran talous ja toiminta on hyvin hoidettua. Hallintoneuvosto vahvisti kokouksessaan 23.3.2022 Sitran tuloslaskelman ja taseen tilintarkastajien esityksen mukaisesti. Samassa kokouksessa hallintoneuvosto päätti hallituksen esityksestä, että tilivuoden 2021 ylijäämä, joka on 65 501 565,43 euroa, siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämätileille.

Helsingissä 23.3.2022

Tarja Filatov, Riikka Purra, Maria Guzenina, Janne Heikkinen, Eveliina Heinäluoma, Katja Hänninen, Markus Lohi, Veijo Niemi, Pirkka-Pekka Petelius, Joakim Strand, Sari Tanus, Anu Vehviläinen ja Anne-Mari Virolainen
./ Anton Mäkelä

Tulevaisuuspäivä joka päivä

Tulevaisuuspäivä tekee tulevaisuutta näkyväksi kouluissa, työpaikoilla, mediassa, turuilla ja toreilla. Vuonna 2021 tärkeä päivä järjestettiin maaliskuussa useiden tahojen yhteistyönä.

Sitran tehtävänä on liputtaa tulevaisuusajattelun, pitkän aikavälin ja uudistumisen puolesta joka päivä. Meille kaikki päivät ovat tulevaisuuspäiviä.

Ennakointiosaamiselle ja -tiedolle on vuosi vuodelta enemmän kysyntää. Yhteiskuntaa ja arkea muokkaavan kehityksen ennakointi ja erilaisten tulevaisuuksien kuvittelu auttavat näkemään sekä muutostarpeita että mahdollisuuksia – ja toimimaan.

Yhteistyötä, rohkeutta ja uudistumishalua sekä eteenpäin katsovaa johtajuutta tarvitaan nyt kipeästi, kun Suomen ja maailman haasteet Ukrainan kriisin voimistamista kansainvälisistä jännitteistä ilmaston lämpenemiseen ja algoritmien vallasta yhteiskunnalliseen osattomuuteen vaativat nopeita ja innovatiivisia ratkaisuja.

Sitran työtä ei ole aivan helppo kiteyttää yhteen tai kahteen sanaan: ennakoimme, kokeilemme, selvitämme, rahoitamme, kiritämme, kiihdytämme, koulutamme ja yhdistämme. Isona tavoitteenamme on edistää Suomen kestävä kehitystä ja kilpailukykyä, jotta myös tulevilla sukupolvilla olisi työtä ja hyvinvointia.

Kuten aiempina vuosina, vuonna 2021 huomattava osa eli 31 prosenttia Sitran hankekuluista käytettiin kokeiluihin ja pilotteihin eri puolilla Suomea. Esimerkiksi kirjastot Turusta Inariin ja Pietarsaaresta Imatralle pilotoivat kanssamme keinoja, joilla yhteiskunnallista osallisuutta voidaan lisätä. Inarissa työkaluksi valjastettiin matkapuhelin, Turussa taas räppi ja valokuvaus. Kokeilun oppeihin ja eduskunnan rahoitukseen nojaten vuonna 2022 kirjastoissa kautta maan alkaa lähes 40 uutta demokratiahanketta.

Sitran työ on nykyisen strategian pohjalta organisoitu kolmeen teemaan: haemme ratkaisuja ekologiseen kestävyyskriisiin, edistämme reilua datataloutta ja vahvistamme demokratiaa ja osallisuutta. Myös talouden kestävä uudistaminen on tavoitteena kaikessa työssämme. Nämä teemat ovat jopa entistä ajankohtaisempia, kun kansainvälinen yhteisö hakee uutta suuntaa Ukrainan kriisin horjuttamaan maailmaan.

Työmme ohjenuorana ovat vuonna 2021 päivitetty arvot: yhdessä, riippumattomasti, arvostaen ja vastuullisesti.

Kestävyysratkaisujen tarvetta ei tässä ajassa tarvitse perustella. Luonnon monimuotoisuus on noussut myös Sitran työssä yhtä tärkeään asemaan kuin ilmastomuutos. Data taas on maailman nopeimmin

lisääntyvä raaka-aine. Kehitämme sen käytölle pelisääntöjä ja autamme suomalaisyrityksiä rakentamaan kilpailuetua liiketoiminnasta, jossa datan hyödyt jaetaan reilusti.

Demokratiaan kohdistuu aina paineita, mutta viime vuosina koko järjestelmää on kyseenalaistettu ennennäkemättömästi. Viimeisin esimerkki tästä oli Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Sitra puolustaa kaikin tavoin demokraattisia arvoja, ihmisten laajaa osallisuutta ja kansalaisvapauksia ja työskentelee näiden vahvistamiseksi.

Kokemus siitä, että voi osallistua omaan elämään vaikuttavaan päätöksentekoon, vahvistaa paitsi ihmistä myös demokratiaa.

Monia Suomelle ja Sitralle tärkeitä asioita linjataan kansainvälisenä yhteistyönä. Sitra on vahvasti mukana muutamissa Euroopan unionin hankkeissa, kuten TEHDAS-hankkeessa, joka luo tärkeitä pelisääntöjä terveysdatan jakamiselle ja käytölle EU:ssa.

Kiertotaloudessa Sitra ja Suomi nähdään jo maailmanlaajuisina ajatusjohtajina. Kumppanien kanssa järjestämäämme Maailman kiertotalousfoorumiin (WCEF) ilmoitautui syksyllä yli 8 000 osallistujaa, ja EU-komission ja YK-järjestöjen globaali kiertotalousallianssi GACERE kertoi kokoontuvansa jatkossa foorumin yhteydessä. Parempaa kansainvälistä tunnustusta on vaikea kuvitella.

Myös Suomessa tekemämme työ voi tehdä kansainvälisen läpimurron. Näin on käymässä Sitran vuonna 2018 lanseeraamalle Elämäntapatestille, joka kiinnostaa useissa Euroopan maissa. Esimerkiksi Lontoo haluaa tarjota testin kestävän arjen työkaluksi omille asukkailleen.

Tulevaisuuksien kuvittelu on sekä hyödyllistä että antoisaa. Siitä on aikaa, kun kaukainen sukulaisemme leikitteli ajatuksella, että ihminen kävisi kuussa. Meidän ajasamme kysytään jo ääneen: mitä jos kuussa voisi asua? Inspiraatiota ”mitä jos” -kysymyksiin löytyy Sitran Heikot signaalit -selvityksestä.

Valinnoillamme voimme vaikuttaa siihen, millaiseksi tämä vuosi tai vuosi 2032 muodostuu. Ja siihen, että asiat muuttuvat.

Lämpimät kiitokset yhteistyöstä kaikille kumppaneillemme!

Jyrki Katainen
ylIASIAMIES
Sitra

Mikä Sitra?

SITRA on suomalaisten tulevaisuustalo – kansallisesti ja kansainvälisesti vaikuttava ajatushautomo, kokeilujen ja toimintamallien edistäjä sekä yhteistyön vauhdittaja.

Tuomme ihmisiä eri puolilta yhteiskuntaa dialogiin, oppimaan yhdessä sekä ratkomaan yhteiskunnallisia haasteita.

TEHTÄVÄNÄMME on rakentaa huomisen menestyvää Suomea.

”Rahaston tavoitteena on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden määrällistä ja laadullista kasvua sekä kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä toimimalla erityisesti sellaisten hankkeiden toteuttamiseksi, jotka vaikuttavat kansantalouden voimavarojen käyttöä tehostavasti tai tutkimuksen ja koulutuksen tasoa kohottavasti taikka jotka selvittävät tulevaisuuden kehitysvaihtoehtoja.”

Laki Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta 717/1990, 2 §

PERUSTETTU vuonna 1967 itsenäisen Suomen täyttäessä 50 vuotta. Eduskunnan alainen itsenäinen julkisoikeudellinen rahasto. Taloudellisesti omavarainen eli toiminta rahoitetaan Sitran sijoitustoiminnan tuotoilla. Vuosibudjetti vuonna 2021 oli 32,7 miljoonaa euroa. Sijoitusomaisuuden markkina-arvo vuoden 2021 lopussa oli 1 107 miljoonaa euroa.

VISIONAMME on, että Suomi menestyy rakentamalla reilua, kestävää ja innostavaa tulevaisuutta, jossa ihmiset voivat hyvin maapallon kantokyvyn rajoissa.

TYÖKALUPAKISTAMME löytyvät välineet tuloksellisiin muutoshankkeisiin, jotka uudistavat yhteiskuntaa kestäväällä tavalla. Keskeisiä tulevaisuustyön keinoja ovat ennakointi, selvitykset, käytännön kokeilut ja pilotit, mallien kehittäminen ja levittäminen, rahoitus, hallinnollisen ja lainsäädännöllisen perustan rakentaminen muutoksille sekä koulutus.

Arvot

Arvot ohjaavat kaikkea tekemistämme. Niistä emme tingi missään olosuhteissa.

YHDESSÄ Rakennamme huomisen menestyvää Suomea niin sitralaisten, erilaisten suomalaisten kuin kansainvälistenkin toimijoiden kanssa. Yhdessä saamme aikaan parempaa. Osallistumme ja kuuntelemme. Jaamme ja teemme yhdessä vuorovaikutteisesti. Tuomme muita yhteen ja otamme mukaan. Luomme yhteishenkeä.

RIIPPUMATTOMUUS Riippumattomuus on toimintamme kivijalka. Se antaa meille vastuuta, mutta myös vapautta toimia rohkeasti, aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti. Olemme innovatiivisia ja innostavia. Haastamme tapoja ajatella ja toimia. Emme jää kiinni totuttuun. Uskallamme tarttua vaikeisiin sekä vasta tuloillaan oleviin aiheisiin ja hakea ennakkoluulottomia ratkaisuja.

ARVOSTUS Arvostamme jokaista ihmistä, jokaista roolia sekä moninaisia näkökulmia niin Sitrassa kuin Sitran ulkopuolella. Luomme luottamuksen ja arvostuksen ilmapiiriä. Kohtaamisemme ovat voimaannuttavia, kannustavia ja kunnioittavia. Tuemme toisiamme, huomioimme kaikkien panoksen ja iloitamme toistemme onnistumisesta. Edistämme yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta.

VASTUULLISUUS Työskentelemme vastuullisesti ja kestävästi kaikessa mitä teemme. Toimintatapamme ovat avoimia ja läpinäkyviä, reiluja ja oikeudenmukaisia. Olemme työssämme tehokkaita, tuloksellisia ja johdonmukaisia. Otteemme on itsekriittinen, joustava ja oppiva. Toteutamme omassa toiminnassamme samoja periaatteita, joita suositamme muille.

Strategia käytännössä: poimintoja työstä ja tuloksista

Meillä on viisi tavoitetta, joiden eteen työskentelemme joka päivä:

1 Yhteiskunnan ja arjen ekologinen jälleenrakennus takaa maapallon kantokykyyn sopeutumisen.

2 Talous uudistuu kilpailukykyisemmäksi noudattaen kestävän ja vastuullisen kehityksen periaatteita.

3 Osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet vahvistavat demokratiaa.

4 Tulevaisuuden mahdolliset kehityssuunnat tunnetaan Suomessa hyvin, erilaisista tulevaisuuksista keskustellaan laajasti ja tulevaisuustiedon pohjalta myös toimitaan.

5 Yhteiskunnan muutoskyky ja kyky yhteistoimintaan kasvavat.

Lähde: Sitran strategia
2021–2024

TYÖKALUJA TULEVAISUUSKESKUSTELUIHIN

Sitran kehittämä, kaikille avoin Tulevaisuus-taajuus-työpajamenetelmä vahvistaa osallistujien kykyä pitkän aikavälin ajatteluun ja vaikuttamiseen. Sen kumppanuusohjelmaan valittiin kymmenen tiimiä, joita sparrasimme menetelmän hyödyntämisessä erilaisten kohderyhmien kanssa.

TARVITAAN KORJAUSLIIKE, JOTTA SUOMI VOI SAAVUTTA ILMASTOTAVOITTENSA

Suomi on sitoutunut 1,5 asteen ilmastotavoitteeseen. Miten se saavutetaan? Koostimme kattavan listauksen keinoja suomalaisille päätöksentekijöille.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN VAHVISTAMINEN ILMASTOTYÖN RINNALLE

Luonnon monimuotoisuus on perusta kaikelle inhimilliselle toiminnalle ja se on tärkeässä asemassa myös ilmastomuutoksen torjunnassa. Herätimme keskustelua luonnon merkityksestä ja toimimme esiin keinoja, joilla monimuotoisuus voidaan huomioida esimerkiksi sijoituspäätöksissä.

KIERTOTALOUDESTA ON TULLUT OSA SUOMI-BRÄNDIÄ

Sitra ja Kanada isännöivät syyskuussa Maailman kiertotalousfoorumia (WCEF). Jo viisi kertaa järjestetty foorumi on vakiinnuttanut paikkansa alan johtavana tapahtumana. EU-komission ja YK-järjestöjen globaali kiertotalousallianssi GACERE kokoontuu jatkossa foorumin yhteydessä. Tammikuussa 2022 Time Magazine julkaisi laajan reportaasin Suomen kiertotaloustyöstä.

REILU DATATALOUS: TAVOITTEENA SUUNNAN-NÄYTTÄJÄN ROOLI

Datan käytön eurooppalaisia pelisääntöjä kehittävä Gaia-X viitoittaa maanosamme digitaalista tulevaisuutta ja TEHDAS-hanke rakentaa puolestaan eurooppalaisia pelisääntöjä terveysdatan käytölle. Sitra koordinoi molempia hankkeita. Työssä hyödynnetään kesällä 2021 päättyneen reilun datatalouden IHAN-projektin kehittämiä konsepteja ja oppeja.

ALUEILLE TUKEA OSAAMISEN KOHTAANTO-ONGELMAAN

Sitra fasilitoi keskusteluja tulevaisuuden osaamistarpeista ja elinvoiman edellytyksistä yhdeksällä alueella eri puolilla Suomea. Keskusteluihin osallistui oppilaitoksia, yrityksiä, järjestöjä ja paikallishallintoa. Selvitys väestönkehityksen vaikutuksista koulutuksen kysyntään ja tarjontaan Suomen kunnissa herätti keskustelua kuntavaalien alla.

KOKEILUJEN KAUTTA UUSIA OSALLISTUMISEN TAPOJA

Demokratiakokeilut 2020 -hankkeissa pilotoitiin uusia osallistumisen tapoja viidellä paikkakunnalla. Kohderyhmänä olivat etenkin ihmiset, joiden ääni jää usein päätöksen teossa kuulematta. Demokratiakokeilujen oppeja voidaan jatkossa hyödyntää ja viedä käytäntöön esimerkiksi hyvinvointialueilla.

EVÄITÄ KESKUSTELUUN DEMOKRATIAN UUDISTUMISKYVYSTÄ

Kesällä 2021 päättyneen Kansanvallan peruskorjaus -projektin perusteelliset raportit herättivät toivottua keskustelua. Ne valottivat mm. päätöksenteon rakenteiden ja toimintatapojen kehityskohteita sekä mediavälitteisen vaikuttamisen nopeaa muutosta ja vaikutusta demokratiaan Suomessa ja maailmalla.

TULEVAISUUSLABORATORIO VAKIINNUTTI PAIKKANSA

Sitra Lab 2 -koulutusohjelma haki luonnosta ratkaisuja kaupungistumisen haasteisiin uutta oppien ja kokeillen. Sitra Lab 3 tarttui puolestaan demokratian kapeikkoihin. Siihen mukaan valitut kymmenen tiimiäideoivat ja kokeilivat, miten demokratian ja yhteiskunnallisen osallistumisen esteitä puretaan ja madalletaan.

ENNA- KOINTI

Tulevaisuustalon ennakointityö

2021 KOHOKOHDAT

1 Vahvistimme suomalaisten tulevaisuusajattelun ja muutoksen tekemisen taitoja uudella **TULEVAISUUS-TAAJUUS**-työpajamenetelmällä. Koulutimme työpajoja varten yli 90 vetäjää sekä sparrasimme kymmentä tiimiä menetelmän hyödyntämiseen ja levittämiseen. Lisäksi avoimia koulutuksia on katsottu liki 2 000 kertaa.

2 Selvitimme suomalaisten näkemyksiä tulevaisuudesta ja tulevaisuuteen vaikuttamisesta **TULEVAISUUS-BAROMETRI 2021**-kyselyllä. Kuntavaalien alla tehdyn kyselyn maakunta-kohtaisista tuloksia käsiteltiin laajalti maakuntamediassa ja Tulevaisuusbarometrin jälkilöylykeskusteluissa.

3 Nostimme yhdessä erilaisten sivistystoimijoiden kanssa **uusia ääniä SIVISTYSKESKUSTELUUN**. Sivistys+-projektissa rikastimme sivistyksestä käytävää keskustelua järjestämällä keskustelutarjan, jossa sivistystä tarkasteltiin uusista, yhteiskunnalliseen muutokseen liittyvistä näkökulmista ja uudenlaisten sivistystoimijoiden kautta.

ODOTETTAVISSA 2022

1 **HEIKOT SIGNAALIT 2022** -selvitys julkistettiin alkuvuonna 2022 ja se herätti heti suurta kiinnostusta. Vuoden aikana on tarkoitus julkaista vielä muun muassa työkaluja signaalien käyttöön sekä tuottaa yhteismuotoiluprosessin avulla Designmuseoon syksyllä avautuva Tulevaisuuden esineet -näyttely.

2 Uuden **TALOUDEN TULEVAISUUS-tiimin** työ pääsee kunnolla vauhtiin vuonna 2022. Tavoitteena on laajentaa ja monipuolistaa talouden tulevaisuudesta käytävää keskustelua ennakoimalla keinoin.

Toinen koronavuosi korosti ennakointiosaamisen tarvetta

Korona-aika on tehnyt yhä näkyvämmäksi, että elämme yllätysten ajassa. Tällaisessa monimutkaisessa, epävarmassa ja ristiriitaisessa maailmassa ennakointiosaaminen korostuu. On tarve ymmärtää muutosten isoa kuvaa, megatrendejä, nähdä asioiden välisiä yhteyksiä sekä tarkkailla muutosten ensioireita eli heikkoja signaaleja.

Ennakoinnin materiaalien kysyntä oli suurta myös vuonna 2021. Vaikka megatrendipäivitys julkaistiin vuoden 2020 alussa, se oli yhä Sitran verkkosivujen (sitra.fi) ladatuin ja tilatuin julkaisu (ladattiin sähköisenä yli 20 000 kertaa). Myös Megatrendikortit ja Megatrendit koronan valossa -selvitys on ladattu tuhansia kertoja.

Tulevaisuusajattelua ja muutoksentekemisen taitoja kaikille

Suomi – ja koko maailma – on suurten tulevaisuusksymysten ja -tekojen äärellä. Jotta voimme rakentaa kestäväää tulevaisuutta, tarvitsemme yhä laajemman joukon ihmisiä ja yhteisöjä mukaan keskustelemaan tulevaisuudesta, kuvittelemaan vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja myös toimimaan toivotun tulevaisuuden puolesta.

Yksi keino kehittää tulevaisuusajattelua ja muutoksen tekemisen taitoja on Sitran tammi-kuussa 2021 julkaisema Tulevaisuustaajuus-työpajamenetelmä. Se on kolmen tunnin helposti lähestyttävä työpaja toisenlaisten tulevaisuuskien rakentamiseen. Työpajassa oppii tulevaisuusajattelua, tulevaisuusoletusten haastamista, toisenlaisten tulevaisuuskien kuvittelua sekä erilaisia muutoksen tekemisen keinoja.

*Helposti lähestyttävälle,
kaikille sopivalle
tulevaisuusmenetelmälle
on selvästi tarvetta:
Tulevaisuustaajuus.fi-
sivustolla vieraili vuoden
aikana noin 15 000 kävijää.*

Kuka tahansa voi ottaa menetelmän haltuun ja järjestää työpajan haluamalleen porukalle Tulevaisuustaajuus.fi-sivuston ohjeiden avulla. Sivusto sisältää luentomaisia videoita, esityskalvoja, harjoituksia ja tulevaisuuskuunnelmia. Materiaalit löytyvät myös ruotsiksi ja englanniksi.

Helposti lähestyttävälle, kaikille sopivalle tulevaisuusmenetelmälle on selvästi tarvetta: Tulevaisuustaajuus.fi-sivustolla vieraili vuoden aikana noin 15 000 kävijää. Kevään aikana koulutettiin yli 90 Tulevaisuustaajuus-työpajavetäjää. He ohjasivat työpajoja yli 30 paikkakunnalla niin Suomessa kuin maailmalla ja niihin osallistui yli tuhat ihmistä. Myös järjestöille, julkiselle sektorille ja koulutusinstituutioille suunnattiin kumppanuusohjelma, joka tukee Tulevaisuustaajuuden hyödyntämisessä erilaisiin tarkoituksiin ja erilaisien kohderyhmien kanssa. Mukana on kymmenen tiimiä eri puolilta Suomea, Lapista Raaseporiin.

Vuonna 2022 Sitra jatkaa Tulevaisuustaajuuden levittämistä ja käyttöä. Lisäksi suunnitteilla on korttipeli, joka rohkaisee kuvittelemaan erilaisia tulevaisuuksia ja keskustelemaan niistä. Pelikortit ovat helppo ja hauska tapa päästä tulevaisuusajattelun äärelle.

Tulevaisuus kiinnostaa suomalaisia

Tulevaisuus kiinnostaa lähes kaikkia suomalaisia ja kaikkialla Suomessa. Suomalaiset myös uskovat laajasti, että tulevaisuuteen voi vaikuttaa. Keinot, joilla tulevaisuuteen voi vaikuttaa, eivät ole kuitenkaan ihan kaikkien tiedossa. Lisäksi tulevaisuususkon riippuu vahvasti toimeentulosta. Tämä selviää Sitran tammikuussa 2021 teettämästä Tulevaisuusbarometri-kansalaiskyselystä, jolla tutkittiin nyt toista kertaa suomalaisten näkemyksiä tulevaisuudesta ja tulevaisuuteen vaikuttamisesta. Edellinen kysely toteutettiin vuonna 2019.

Kyselystä saatiin tällä kertaa myös maakuntakohtaiset tulokset. Näkemykset siitä, onko Suomen tai oman asuinkunnan tulevaisuus parempi vai huonompi, jakoivat vastajia. Hieman suurempi osa arvioi kuitenkin, että tulevaisuus on nykyhetkeä parempi. Näkemyksiin vaikutti erityisesti asuinkunnan odotettu asukasmäärän muutos.

Tulevaisuusbarometrin julkistuksen yhteydessä Sitra kannusti kuntia, organisaatioita ja yksilöitä järjestämään omia jälkilöylykeskusteluja ja puimaan kyselyn tuloksia

oman alueen tai teeman näkökulmasta. Keskusteluja järjestettiin yli 20 eri puolilla Suomea. Aihetta käsiteltiin laajasti myös maakuntamedioissa.

Uusia näkökulmia sivistyskeskusteluun

Minkälaista sivistystä tarvitaan tässä ajassa ja tulevaisuudessa? Jotta voisimme ratkaista aikamme haasteita, myös arvoja ja ihanteita on uudistettava. Sitran Sivistys+-projekti pureutuu sivistykseen yhteiskunnallisena muutosvoimana. Tuotimme uudenlaista tietoa esimerkiksi Ihminen osana elonkirjoa -muitation avulla. Se kokosi yhteen eri tieteenaloilla käytävää luontosuhteita, luontokäsityksiä ja sivistystä koskevaa ajankohtaista keskustelua.

Sivistys+-projekti rahoitti lisäksi viittä erilaisen sivistystoimijan hanketta ja toi sivistystoimijoita yhteen keskustelemaan muun muassa elinikäisestä oppimisesta, tieteellisestä sivistyksestä, mustasta feminismistä sekä sivistyksen heikoista signaaleista. Ääneen pääsivät niin tutkijat kuin erilaiset sivistystoimijat.

*Monimutkaisessa, epävarmassa
ja ristiriitaisessa maailmassa
ennakointiosaaminen korostuu.*

TEEMA

Sitran kehittämät **KESTÄVÄN ARJEN** **TYÖKALUT** pääsevät käyttöön myös Suomen rajojen ulkopuolella. Osana EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa toteutettavassa Positive and Sustainable Lifestyle -hankkeessa kehitetään työkaluja kahdeksaan EU-maahan.

Selvittämme **KIERTOTALOUDEN POTENTIAALIA MAAILMANLAAJUISEN LUONTOKADON PYSÄYTTÄMISEEN**. Mallinnus auttaa hahmottamaan kiertotalouden ja luonnon monimuotoisuuden yhtymäkohtia sekä tarjoaa suosituksia hallituksille ja yrityksille luontokadon hillinnästä.

Ilmastokriisi ja luontokato ratkaistaan yhdessä

Vuonna 2021 luontokadon pysäyttäminen nousi ilmastomuutoksen torjunnan rinnalle päättäjien, yritysten ja median agendalla. Luonnon monimuotoisuus hupenee hälyttävää vauhtia kaikkialla maailmassa, myös Suomessa. Tilanne on vakava, sillä terveytemme, taloutemme ja hyvinvointimme ovat täysin riippuvaisia luonnosta.

Tärkeä alkusysäys keskustelulle oli Ison-Britannian valtiovarainministeriön tilaama professori Partha Dasguptan talousraportti, jonka mukaan luontoa tulisi hoitaa yhtä pieteetillä kuin muitakin pääomia. Sitra herätteli suomalaisia raportin viesteihin. Järjestimme aiheesta myös suuren suosion saaneen keskustelutilaisuuden.

Kesäkuussa julkaistu kansainvälisten tiedepaneelien raportti osoitti, että luontokato ja ilmastokriisi liittyvät elimellisesti toisiinsa ja että niitä on toistaiseksi ratkaistu erillään, vaikka monet ratkaisut ovat yhteisiä.

Loka-marraskuussa maailman huomio kohdistui YK:n ilmasto- ja luontokokouksiin Glasgow'ssa ja Kunmingissä. Sitran asiantuntijat kommentoivat kokousten etenemistä medialle ja sidosryhmille.

Luonnon monimuotoisuus ja luontokatoon liittyvät riskit nousevat yhä vahvemmin sijoittajien ja rahoitusalan keskusteluihin. Sitra kokosikin kesäkuussa maailman johtavia talousdatan tarjoajia ja varainhoitajia verkko-tilaisuuteen kertomaan tavoista, joilla luonto voidaan huomioida sijoituspäätöksissä.

Kunnianhimoa ilmastopolitiikkaan, vauhtia kiertotalouteen

Suomella on hyvät mahdollisuudet saavuttaa Pariisin ilmastositoumuksen mukaiset tavoitteet, kertoi elokuussa julkaistu Korjausliikeselvitys. Ilmastotoimien tiellä on kuitenkin edelleen paljon esteitä, jotka pitää ylittää. Tärkeää on myös varmistaa selkeä näkymä tulevaan, myös vuodesta 2035 eteenpäin.

Sitran asiantuntijoiden kirjoittama Pieni suuri maamme -työpäpaperi puolestaan esitteli 12 käytännön toimenpide-ehdotusta, joilla Suomi voi vaikuttaa ilmastokriisin ratkaisuun enemmän kuin ehkä ajatellammekaan. Vain noin 0,75 promillea maailman väestöstä asuu Suomessa, joten edelläkävijäratkaisuja kannattaa levittää kansainvälisesti.

Ilmastotoimet tulee toteuttaa tavalla, jossa yksi toimi ei heikennä onnistumisen mahdollisuuksia toisaalla. Sitran rahoittama, Material Economicsin laatima selvitys tarkasteli bio-pohjaisten raaka-aineiden riittävyttä EU:n siirtyessä kohti nettonollapäästöjä.

Kunnilla on tärkeä rooli ilmastokriisin ja luontokadon pysäyttämisessä. Kuntavaalien alla Sitran selvitys kertoi, mitä kuuluu kuntien ilmasto- ja luontotyölle. Selvä enemmistö kunnista on asettanut ilmastotavoitteen. Sen sijaan luontotavoitteet ovat paljon harvinaisempia. Sitra tarjosi myös kunnille ja kuntavaaliehdokkaille kattavan suosituspaketin, johon oli poimittu asiantuntijoidemme parhaat vinkit ilmasto- ja luontotoimiin.

Kestäviä elämäntapoja kokeiltiin kunnissa myös käytännössä. Sitran rahoittamassa hankkeessa Lahdessa, Oulussa ja Tampereella

kaupunkilaiset kokeilivat, millaisilla elämän-tapamuutoksilla 1,5 asteen ilmastotavoitteen mukainen elämä on mahdollista.

Tärkeä virstanpylväs oli myös tammikuussa 2021 esitelty kiertotalouden strateginen edistämishjelma. Tavoitteena on muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Ohjelmalla hallitus haluaa vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Vuosien työ, joka käynnistyi vuonna 2016 Sitran johdolla valmistuneesta maailman ensimmäisestä kiertotalouden tiekartasta, etenee nyt toteutusvaiheeseen.

Sitra rahoittaa myös neljää kiertotalouden koulutuspilottia, jotka kehittävät kiertotalousosaamista teknologiasektorilla, kemian alalla ja rakennussektorilla. Pilottihankkeet käynnistyivät kesällä 2021 ja niiden opit kootaan kaikkien saataville vuonna 2022.

Ratkaisuja Suomesta maailmalle ja maailmalta Suomeen

Sitran vuonna 2017 lanseeraama maailman kiertotalousfoorumi WCEF on maailman suurin kiertotalouteen keskittyvä yhteistyöprosessi.

Huhtikuussa järjestimme yhdessä Hollannin ympäristöministeriön ja kansainvälisten

kumppaneiden kanssa WCEF+Climate-tapahtuman, joka kokosi yli 2 000 osallistujaa eri puolilta maailmaa tarkastelemaan ilmaston ja kiertotalouden välisiä kytköksiä.

Tapahtuman päätteeksi julkaistu julki-lausuma kokosi keskustelujen tulokset ja nosti esiin keskeiset osallistujien tekemät yli 50 sitoumusta ilmasto- ja kiertotaloustyön nivomiseksi yhteen.

Vuosittainen päätapahtuma, järjestyksessä viides maailman kiertotalousfoorumi WCEF2021 järjestettiin syyskuussa yhdessä Kanadan ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Kolmipäiväiseen tapahtumaan ilmoittautui yli 8 000 osallistujaa jokaiselta mantereelta.

Sitra valittiin yhdessä 16 kansainvälisen kumppanin kanssa kehittämään ratkaisuja eurooppalaisten aktivoimiseksi ilmastomuutoksen torjuntaan. Kahdeksan maan yhteinen PSLifestyle-hanke on osa EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa. Sitra vastaa vuoteen 2025 kestävä hankkeen vetämisestä ja kansalaisten kanssa kehitettävistä ratkaisuista. Vuoden lopulla iloisia uutisia kantautui myös Isosta-Britanniasta, jossa Lontoon kaupunki suunnittelee elämäntapatestin lanseeraamista alueensa asukkaille.

*Vuonna 2021 luontokadon
pysäyttäminen nousi ilmastomuutoksen
torjunnan rinnalle päättäjien, yritysten ja
median agendalla.*

LISÄÄ UUTTA JA KIIINNOSTAVAA

SUOMALAISTEN LUONTOSUHDE

Luontokadon pysäyttämisen kannalta on olennaista, että kaikki voivat löytää itselleen sopivia tapoja osallistua luontoa vahvistaviin toimiin.

Sitra teetti kyselytutkimuksen ymmärtääkseen paremmin suomalaisten luontosuhteita.

87 %

pitää luontoa erittäin tai melko tärkeänä omassa elämässään ja arjessaan

79 %

suomalaisista on jossain määrin huolissaan luonnon tilasta maailmassa

74 %

arvostaa vaikuttavia luontokuvia

73 %

pitää tärkeänä luontotiedon oppimista tietokirjoista ja luontodokumenteista

65 %

saa luonnosta mielenrauhaa

62 %

on valmis muuttamaan kulutus- ja elämäntapojaan luontokadon pysäyttämiseksi

62 %

saa virkistystä ja energiaa luonnosta

Kyselytutkimuksen tuloksia hyödynnetään myöhemmin Sitran luontoa vahvistavan työn tukena.

REILU DATA- TALOUS

TEEMA

Reilu datatalous

2021 KOHOKOHDAT

1 Sitran tavoitteena on nousta **DATA-TALouden SUUNNANNÄYTTÄJÄKSI** niin Suomessa kuin EU:ssa. Tässä työssä se hyödyntää kesällä päättyneen Sitran IHAN-projektin kehittämiä konsepteja ja oppeja. Loppuvuodesta käynnistettiin kaksi uutta projektia: Datatalouden tiekartta ja Kilpailukykyä datasta.

2 Eurooppalainen **DATAEKOSYSTEEMI VAHVISTUI** uusien hankkeiden myötä. Esimerkiksi datan käytön eurooppalaisia pelisääntöjä kehittävä Gaia-X viitoittaa Euroopan digitaalista tulevaisuutta. Sitra koordinoi yhteistyötä Suomessa. TEHDAS-hanke rakentaa puolestaan pelisääntöjä terveysdatan käytölle. EU:n rahoittamassa ja Sitran koordinoimassa hankkeessa on mukana 25 maata.

3 **SELVITYS DIGITAALISEN VAIKUTTAMISEN KEINOISTA** kertoo, millaista tietoa verkossa kerätään yhteiskunnallisista vaikuttajista. Lisäksi se valottaa sitä, mihin tiedot päätyvät ja miten niitä käytetään. Ainutlaatuisen Digivalta-selvitykseen osallistuu useita kansanedustajia, europarlamentaari-koita ja muita vaikuttajia. Tulokset julkaistaan alkuvuodesta 2022.

ODOTETTAVISSA 2022

1 **DATASTA KASVUA -yritysohjelma laajenee** (ent. IHAN-yritysohjelma). Sen koulutusmateriaaleista on tuotettu uusi versio, ja aineistot tulevat avoimesti kaiken saataville. Suunnitelmissa on ohjelman skaalaus kansallisesti, ja se on mukana työ- ja elinkeinoministeriön Teko-äly 4.0 -hankkeessa. Ohjelmasta julkaistaan keväällä myös Tieken toteuttama verkkovalmennus matkailu- ja ravintola-alalle.

2 Gaia-X rakentaa uusia **KUMPPANUUKSIA MYÖS SUOMEN RAJOJEN ULKOPUOLELLE** parantaen suomalais-yritysten mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Kilpailukykyä datasta -projekti keskittyy datan mahdollisuuksiin erilaisissa innovaatioekosysteemeissä. Terveysdatan saralla Sitra tukee komissiota ja kirittää jäsenmaita eurooppalaisen terveysdata-avaruuden edistämiseksi. Asiaa koskevaa lainsäädäntö-esitystä odotetaan keväällä 2022.

3 Sitra analysoi ja jäsentää **AJANTASAISTA TIETOA DATATALOUDEN TOIMIJOIDEN KÄYTTÖÖN**. Seuraamme tarkoin toimintaympäristön muutoksia, muun muassa Euroopan komission sisämarkkinoihin liittyviä kehitystoimia. Keväällä 2022 Sitra julkaisee muistion Suomen datatalouden haasteista verrokkimaihin verrattuna ja EU-sääntelyä perkaavan selvityksen. Tulossa on myös terveysalan strategijulkaisu, jossa datan uutta merkitystä ja digitalisaatiota analysoidaan.

Reilu datatalous siivittää kilpailukykyä ja kestävämpää yhteiskuntaa

Koronakriisi on kiihdyttänyt digitalisaatiota ja datan jakamista eri toimijoiden välillä. Siirtymä datavaltaiseen yhteiskuntaan tulee rakentaa eurooppalaiselle arvopohjalle, ihmis- lähtöisyydelle ja reiludelle. Sitra tukee tätä työllään. Myös ilmastokriisi ja ekologinen kestävyyskriisi edellyttävät datan mahdollisuuksien täysimääräistä hyödyntämistä eli digitaalista ja vihreää kaksoissiirtymää.

Datatalous tarjoaa ratkaisuja Suomen kilpailukyvyyn vahvistamiseen ja yritysten uudenlaiseen yhteistyöhön. Suomi uhkaa kuitenkin jäädä jälkeen eurooppalaisen datatalouden arvon voimakkaasta kasvusta. Teknologian investoinneista ei saada kaikkia hyötyjä irti ja työn tuottavuus kehittyi heikosti.

Sitra voi näyttää johtajuutta selkeillä ja käytännössä testatuilla reilun datatalouden malleilla ja konsepteilla. Marraskuussa Sitra käynnisti Datatalouden tiekartta -projektin tukemaan datapohjaisen yhteiskunnan edistämistä.

Datan käytön reilut pelisäännöt ovat tärkeitä myös yksilöille. Kun he voivat luottaa käyttämiinsä digitaalisiin palveluihin ja uskaltautuvat hyödyntämään niitä, kaikki osapuolet hyötyvät.

Ratkaisujen levittämistä käyttöön

Siträn keväällä 2021 toteuttama yrityskysely näytti puutteita suomalaisyritysten osaamisessa ja kyvyssä uudistaa toimintatapoja ja liiketoimintamalleja. Erityisesti vaikeuksia on pk-sektorilla.

Sitra on kehittänyt ja pilotoinut työkaluja, jotka auttavat yrityksiä rakentamaan datapoh-

jaista liiketoimintaa. IHAN-projekti kokosi työkaluja ja arkkitehtuuriratkaisuja yritysten avoimeen käyttöön. Projektin tulokset on koottu Yhteistyöllä reiluun datatalouteen -julkaisuun.

Myös työ- ja elinkeinoministeriön Datasta kasvua -yritysohjelma soveltaa IHAN-projektin tuloksia pk-yrityksille suunnatussa koulutusohjelmassa, jota Sitra kehitti eteenpäin yhteistyössä ministeriön kanssa. Tavoitteena on vauhdittaa uusien datapohjaisten innovaatioiden syntyä ja arvonaluontia sekä parantaa yritysten kilpailukykyä jaettua dataa hyödyntämällä.

Digitaalisten palvelujen käytännön kehitystyöhön tarkoitettu IHAN-kokeilualusta jatkuu ulkoministeriön Virtual Finland -hankkeessa. Tavoitteena on verkkopalvelu, jolla helpotetaan yritysten, työntekijöiden ja opiskelijoiden maahantuloa sekä asettautumista Suomeen. Hankkeen arkkitehtuurityössä ja kokeiluympäristön toteutuksessa hyödynnetään sekä IHAN-kokeilualustaa että projektin oppeja ja kokemuksia.

Syksyllä Sitra käynnisti Kilpailukykyä datasta -projektin, joka pyrkii poistamaan esteitä ja parantamaan datapohjaista arvonaluontia niin yrityksissä kuin kokonaisissa innovaatioekosysteemeissä. Projekti kehittää yhdenmukaisia datan hyödyntämisen ja jakamisen malleja. Tavoitteena on myös muuttaa asenteita ja organisaatiokulttuuria datan jakamista tukevaksi.

IHAN-projektissa kehitetty tunnistautumismisratkaisu SisuID etenee: Suomen tunnistautumisosuuskunta kehittää sen pohjalta kansallista digitaalista tunnistautumisjärjestelmää. Sitra on mukana rahoittamassa hanketta.

Sitra edistää reilua datataloutta konkreettisesti myös terveysalalla. Terveysdata 2030 -projekti yhteistyökumppaneineen tuotti uutta tutkimustietoa muun muassa datalähtöisistä ekosysteemeistä terveysalalla ja digitaalisista hoitomuodoista Euroopassa. Pilotit käynnistyvät keväällä 2022.

Lisää vaikuttavuutta eurooppalaiseen yhteistyöhön

Datan käytön pelisäännöillä on suuri merkitys Euroopan hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille. Eurooppalaisessa Gaia-X-verkostossa pelisääntöjä luodaan yhdessä. Sitra koordinoi Suomen verkostoa ja osallistui eurooppalaisen dataekosysteemin rakentamiseen.

Kansallisessa Gaia-X-verkostossa aloitti seitsemän toimialakohtaista työryhmää. Ne tarjosivat suomalaistoimijoille väylän osallistua datatalouden eurooppalaisten standardien kehittämiseen, saada ajantasaista tietoa sekä mahdollisuuden löytää kumppaneita. Suomen työ reilun ja ihmislähtöisen datatalouden puolestapuhujana sekä edelläkävijyyks esimerkiksi kestävyysratkaisuissa tekevät suomalaisista kiinnostavan yhteistyökumppanin Euroopassa.

Eurooppalainen yhteistyö vahvistui myös terveysdatassa, josta Sitralla on pitkäaikaista osaamista. EU:n rahoittama ja Sitralla koordinoima terveysalan yhteistoimintahanke TEHDAS (Joint Action Towards the European Health Data Space) tukee komissiota ja jäsenmaita edistykellisen lainsäädännön valmistelussa terveysdatan toisiokäyttöön.

Yksilön taitoja datataloudessa vahvistettava

Ihmiset eivät nykyään pysty seuraamaan, miten heidän erilaisissa digitaalisissa palveluissa jakamiaan tietoja kerätään ja käytetään. Neljässä maassa toteutettu Sitran datatalouden kansalaiskysely paljasti kasvavat huolet.

Mahdollisuudet vaikuttaa oman tiedon hyödyntämiseen, tietojen läpinäkyvyys sekä yksilölliset palvelut auttavat lisäämään kansalaisten osallisuuden tunnetta ja luottamusta järjestelmään. Datan käytön perusteet tulisi jatkossa nähdä kansalaistaitona, johon saa oppia jo koulussa.

Kansalaiskysely paljasti huolet. Ihmiset eivät pysty seuraamaan, miten heidän tietojensa kerätään ja käytetään digitaalisilla alustoilla.

Datalouden ja demokratian yhtymäkohtiin pureutuva Digivalta-selvitys tutkii päättäjien ja yhteiskunnallisten vaikuttajien henkilökohtaisen datan liikkumista verkossa. Se pyrkii tunnistamaan uudenlaisia vaikutusmekanismeja ja kehittämään ratkaisuja, joiden avulla datataloudesta voitaisiin tehdä nykyistä reilumpaa ja kestävämpää myös demokratian kannalta. Tuloksia on luvassa keväällä 2022.

LISÄÄ UUTTA JA KINNOSTAVAA

IHAN-PROJEKTIN OPIT VIITOITTAVAT TIETÄ REILUUN DATATALOUTEEN

Sitra kehitti reilun datatalouden perustuksia IHAN-projektissa vuosina 2018–2021. Työn keskeiset tulokset liittyvät dataan pohjautuvien liiketoimintamallien edistämiseen, teknisiin kokeiluihin, kansalaisille suunnattuihin digiarkea avaaviin toimiin ja tiedon tarjoamiseen päätöksenteon tueksi.

Reilun datatalouden sääntökirja: sisältää työkaluja ja sopimus-pohjia dataverkoston rakentamiseen

TEHDAS-yhteistoiminta-hanke: tuotokset syöttävät tietoa komission lainsäädäntötyöhön

Kokeilualusta datatalouden palveluiden tekemiseen: työ jatkuu osana ulkoministeriön Virtual Finland -projektia

Datasta kasvua -ohjelma yrityksille: valmennusta ja oppeja kaikenkokoisille yrityksille

Digiprofiilitesti: testaa omat käytäntösi henkilödatasi suojaamisessa #digivalta

DEMOKRATIA JA OSALLISUUS

TEEMA

Demokratia ja osallisuus

2021 KOHOKOHDAT

1 Sitra perusti verkostomaisen **DEMOKRATIA-teemaryhmän** vauhdittamaan hyvinvointialueiden asukasosallistumista. Tavoitteena on, että asukasosallistuminen on alusta alkaen kiinteä osa hyvinvointialueiden suunnittelua ja päätöksentekoa. Teemaryhmä on osa STM:n tiekarttaprosessia.

2 **KIRJASTOISTA KANSANVALLAN FOORUMEITA** -kokeilut päättyivät kuudessa kirjastossa ja laajenevat vuonna 2022 eduskunnan rahoituksella uusiin kirjastoihin.

3 Esiselvitys siitä, miten kuntien kunnalliseen **PÄÄTÖKSENTEKÖÖN LIITTYVÄÄ DATAA** voitaisiin hyödyntää robottijournalismin raaka-aineena tai muuten toimitustyön tukena. Selvitys auttaa hahmottelemaan ratkaisuja niin sanottujen uutiserämaiden torjumiseen erityisesti harvemmin asutuilla alueilla. Työn pohjalta arvioidaan etenemistä mahdollisiin kokeiluihin.

ODOTETTAVISSA 2022

1 Miten suomalaiset haluavat vaikuttaa yhteisiin asioihin? **KYSELYTUTKIMUS KARTOITTAA** kansalaisten sekä päättäjien ja viranhaltijoiden kokemuksia ja näkemyksiä osallisuudesta, osallistumisen paikoista ja päätöksenteon tietotarpeista.

2 Sitra tukee hyvinvointialueita asukasosallistumisen rakenteiden suunnittelussa. Vuoden loppupuolella tarkoituksena on **KÄYNNISTÄÄ KOKEILUJA**, joissa kehitetään hyvinvointialueille sopivia asukasosallistumisen muotoja, ja tuottaa tietoa siitä, miten suomalaiset haluavat osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon eri hallinnon tasoilla.

3 Päätöksenteon ja lainsäädäntöprosessin eri vaiheiden tuominen lähemmäs ihmisiä olisi tärkeä askel edustuksellisen demokratian vahvistamiseksi. **SITRA JATKAA LAINSÄÄDÄNTÖPROSESSIN UUDISTAMISEN EDISTÄMISTÄ**, jotta kansalaisilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet seurata ja vaikuttaa lakien säätämiseen.

Parempaa demokratiaa

Demokratian elintila maailmassa on jatkanut kapenemistaan. Demokratian tilaa seuraavien selvitysten mukaan autoritarismia kohti luisuvia maita on jo viidettä vuotta peräkkäin enemmän kuin maita, joissa demokratia kehittyy.

Suomi määritellään kansainvälisissä vertailuissa vakaiden ja hyvin toimivien demokratioiden joukkoon. Sijoitumme yhä kärkisijoille muun muassa ihmisoikeuksia, lehdistönvapautta, korruptoitumattomuutta ja hallinnon toimivuutta mittavissa vertailuissa. Demokratian haasteet ovat kuitenkin maailmanlaajuisia, eivätkä kansainväliset rankinglistat anna koko kuvaa Suomen tilanteesta.

Keväällä 2021 julkaistu OECD:n luottamusraportti paljasti, että suomalaisten luottamus omiin vaikutusmahdollisuuksiin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on erittäin heikko. Tältä osin poikkeamme muun muassa muista Pohjoismaista. Myös monet muut keskeiset osallistumisen mittarit, kuten kiinnostus vaaleja ja luottamus puolueita kohtaan, ovat laskussa.

Syksyllä 2021 käynnistynyt *Uudet vaikuttamisen tavat* -projekti työskentelee sen puolesta, että suomalaisen demokratian tarina jatkuisi vahvana. Se edistää demokratiaa tuottamalla uutta tietoa, tekemällä kokeiluja ja kehittämällä uusia osallistumisen menetelmiä. Tavoitteena on ehkäistä vieraantumista yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja kasvattaa ihmisten uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Työhön halutaan innostaa mukaan laaja joukko demokratian kehittäjiä ja tutkijoita. Yksi keskeinen toiminnan kohde ovat tammi-kuun 2022 aluevaalien yhteydessä perustettavat hyvinvointialueet.

Kohti siilotonta yhteistoimintaa

Uudistuva päätöksenteko -projektin tavoitteena on vahvistaa edustuksellisen demokratian uudistumiskykyä ja päätöksentekoprosessien läpinäkyvyyttä. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että kansalaisilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet seurata ja vaikuttaa lakien säätämiseen lainsäädäntöprosessin eri vaiheissa. Tämä madaltaisi kynnystä osallistua päätöksentekoon, vahvistaisi luottamusta ja voisi myös parantaa lainsäädännön laatua. Samalla päätöksentekoa voitaisiin kehittää ennakoitavammaksi ja pitkäjänteisemmäksi.

Lainvalmistelun laatua on arvosteltu vuosikymmenet. Sen sijaan lainsäädännön kokonaisprosessin laatuun ja johtamiseen ei ole kiinnitetty samassa määrin huomiota. Sitran julkaisussa Miten Suomessa säädetään laki? on kuvattu lainsäädäntöprosessin kokonaisuutta mallinnusten ja data-analyysien pohjalta sekä nostettu esiin kehityskohteita. Lainsäädäntöprosessien ja päätöksenteon uudistamisen ei pitäisi olla pistemäistä, yksittäisessä organisaatiossa tapahtuvaa työtä. Esimerkiksi koko prosessin osalta tarvitaan eduskunnan ja valtioneuvoston yhteistä kehitystyötä.

Tarkastelun kohteena on myös Suomen osallistuminen ja toimintatavat EU-lainsäädäntöprosesseissa. Vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla julkaistaan selvitys Miten Suomessa päätetään EU-asioista? Se käsittelee EU-lainsäädäntöprosessia kokonaisuutena niin Suomen päätöksentekoa, päätöksenteon avoimuutta kuin kansalaisten osallistumisen mahdollisuuksia prosessin eri vaiheissa.

Uudistuva päätöksenteko -projekti jatkaa aiemman Kansanvallan peruskorjaus -projektin aloittamaa laajaa yhteistyötä valtioneuvoston, eduskunnan, puolueiden ja paikallistason kuntatoimijoiden kanssa. Tavoitteena on tukea poliittisen- ja hallintojärjestelmän systeemistä muutosta ja jatkuvaa kehittämistä. Vuonna 2021 Sitra jatkoi eduskuntatyön uudistamista osallistumalla eduskunnan puhemiesneuvoston uudistamistyöryhmään ja tuottamalla tietoa työn tueksi. Vertailutietoa tuotettiin esimerkiksi puolueiden ja parlamenttiryhmiä roolista eri Pohjoismaiden parlamenteissa.

Eduskunnan uudistamistyöryhmät jatkoivat toimintaansa vuoden 2021 loppuun. Esimerkkejä uudistamistoimenpiteistä ovat hallituksen muodostamisprosessin kirjaaminen ja kokonaisuuteen liittyvien toimintatapojen määrittäminen.

Syvämpää ymmärrystä digitaalisesta vallasta

Nopeasti muuttuva, hybridi mediaympäristö ja datan keräämisen ja hyödyntämisen tavat asettavat uudenlaisia haasteita demokratialle. Nämä haasteet tulevat lähivuosina ja -vuosikymmeninä ennemmin kasvamaan kuin pienentymään. Tämän vuoksi Demokratia ja osallisuus -teemassa on valmisteltu projektia työotsikolla Mediavälitteinen vaikuttaminen ja digitaalinen valta. Työ on pohjautunut vuonna 2021 julkaistuun selvitykseen Mediavälitteinen yhteiskunnallinen vaikuttaminen – Murros ja tulevaisuus ja Sitran viime vuosina tekemään työhön reilun datatalouden edistämiseksi.

Valmistellun projektin tavoitteina olisi muun muassa läpivalaista nykyisiä datan keräämisen ja käytön mekanismeja kansalaisyhteiskunnan ja demokratian näkökulmista. Projektin puitteissa edistettäisiin lisäksi informaatio- ja teknologialukutaitoa. Suunnitelmassa on myös kokeiluja, joilla kehitettäisiin ratkaisuja osallistumisen esteisiin.

Sitra edistää demokratiaa tuottamalla uutta tietoa, tekemällä kokeiluja ja kehittämällä uusia osallistumisen menetelmiä.

Valmistelutyön osana syksyllä 2021 käynnistettiin yhteistyö yhdistyspohjaisen Faktabaari-faktantarkistuspalvelun kanssa. Sitra tukee Faktabaarin osallistumista pohjoismaiseen EDMO-NORDIS-konsortioon. EDMO (European Digital Media Observatory) ja pohjoismainen NORDIS-konsortio sen osana on EU-tasolla keskeinen disinformaation torjumista tutkiva ja edistävä yhteenliittymä. Suomesta mukana konsortiossa ovat Faktabaari ja Helsingin yliopisto.

LISÄÄ UUTTA JA KIIINNOSTAVAA

NOVELLIKOKOELMA TULEVAISUUDEN DEMOKRATIASTA

Lokakuussa 2021 ilmestyi vaihtoehtoisia demokratian tulevaisuuksia valottava novellikokoelma, 2040 – Tarinoita demokratian tulevaisuudesta, jonka toivotaan laajentavan kotimaista ajattelua ja keskustelua demokratian tulevaisuudesta. Sitran ideoimassa teoksessa nykykirjailijoidemme terävin kärki kuvitteli, millainen Suomi voisi olla kahdenkymmenen vuoden kuluttua ja miltä tulevaisuuden demokratia mahdollisesti tuntuu ja näyttää.

Kirjaa esiteltiin yleisölle Helsingin kirjamesseilla lokakuussa yhdessä kustannusosakeyhtiö Teoksen kanssa. Sitra päätti lahjoittaa 3 000 kirjaa koulujen ja oppilaitosten käyttöön yhteistyössä Teoksen ja OAJ:n kanssa.

LISÄÄ UUTTA JA KIIINNOSTAVAA

KIRJASTOISTA KANSANVALLAN FOORUMEITA

Kirjastoista kansanvallan foorumeita -hankkeessa etsittiin toimivia kohtaamisen muotoja ja konseptoitii toimintamalleja, joilla kirjastoista voidaan kehittää kansanvallan ja demokratian foorumeita. Kokeilut kestivät vuoden eri puolella Suomea ja hanke päättyi kesäkuussa 2021. Sen tuotoksena syntyi:

Miten kirjastoista tehdään kansanvallan foorumeita -käsikirja, joka on kaikkien suomalaisten (erityisesti kirjastoammattilaisten) käytössä. Kirjastot voivat hyödyntää sitä lakisääteisen demokratiatehtävänsä monipuolisessa ja mielekkäässä toteuttamisessa.

Eduskunta myönsi Kirjastoista kansanvallan foorumeita -hankkeen toimintamallien levittämiseen miljoona euroa. Loppuvuodesta 2021 aluehallintovirastot jakoivat määrärahan 38 hankkeelle kuntien yleisten kirjastojen demokratian edistämistyöhön.

Hankkeen jatkoksi kehitimme yhteistyössä Erätauko-säätiön kanssa Demokratiahaaste kirjastoille -kampanjan. Euroopan tulevaisuuskonferenssin hengessä kannustimme kirjastoja järjestämään Erätauko-keskusteluja erityisesti EU-teeman ympärillä.

YHTEIS- KUNNALLINEN KOULUTUS

YHTEISKUNNALLINEN KOULUTUS

Osaamista muutoksen tekemiseen

2021 KOHOKOHDAT

1

Sitra kokosi kolmen vuoden työn pohjalta **SUOSITUKSIA ELINIKÄISEN OPPIMISEN POLITIIKAN EDISTÄMISEEN SUOMESSA**. Ne antavat elinikäisen oppimisen päättäjille ja toteuttajille välineitä johtaa ja edistää yhteisen näkemyksen mukaista elinikäisen oppimisen politiikkaa.

2

Yhdeksän aluetta otti käyttöönsä **UUROVAIKUTTEISEN YHTEISTYÖMALLIN ALUEIDEN ELINVOIMAN VAHVISTAMISEEN**. Malli tukee yhteisen tilannekuvan rakentamista ja osaamisen uudistamista. Toimintatapa on houkuttellut myös kuusi uutta aluetta hyödyntämään mallia elinvoimatyönsänsä. Lisäksi Sitra rahoitti kahdeksaa uuden osaamisjärjestelmän pilotti-hanketta eri puolilla Suomea.

3

Sitra Lab -tulevaisuuslaboratoriossa mukaan valitut kymmenen tiimiä hakivat ratkaisuja **YHTEISKUNNALLISEN OSALLISTUMISEN HAASTEISIIN**.

Esiin nostettiin etenkin vaikuttamisen ja osallistumisen katveeseen jääviä ryhmiä. Kokeiluhankkeissa luotiin ratkaisuja muun muassa ruoka-aputoimintaan, nuorten demokraattiseen päätöksentekoon ja maahanmuuttajanaisten työllisyyteen ja kaupunkisuunnitteluun.

ODOTETTAVISSA 2022

1

KUVAUS UUDESTA OSAAMISJÄRJESTelmäSTÄ eli selvitys siitä, miten osaamista tulisi Suomessa uudistaa. Alueellisten toimijoiden käyttöön valmistellaan vuorovaikutteisen toimintamallin käsikirja, joka tarjoaa eväitä alueen elinvoima- ja verkostotyön vahvistamiseen. Osaamisen aika -projekti päättyy maaliskuussa.

2

Sitra kehittää **MENETELMIÄ KESTÄVÄN MUUTOKSEN TEKEMISEEN** yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Menetelmät ovat valmistuessaan kaikkien hyödynnettävissä. Tavoitettavuuden ja toimijuuden vahvistamiseksi panostetaan digitaalisiin ratkaisuihin. Ensimmäisen muutoskykyä koskeva avoin digikoulutus julkaistaan alkuvuodesta 2022.

3

OECD on suosittanut Suomelle, että Erätauko-menetelmään pohjautuvista **POIKKEUSAJAN DIALOGEISTA LUODAAN MALLI YLLÄPITÄMÄÄN VALTAKUNNALLISTA LUOTTAMUSTA JA DEMOKRATIAA**. Valtiovarainministeriön työryhmä valmistelee mallin ja Sitra ja VN julkaisevat aiheesta selvityksen keväällä 2022. Erätauko on Sitran kehittämä rakentavan dialogin menetelmä.

Muutoskyky – reilun ja kestävän tulevaisuuden elinehto

Sitran tavoitteena on vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan muutoskykyä sekä ihmisten kykyä ja halua yhteistoimintaan, sillä ilman niitä kestävän tulevaisuuden rakentaminen ei ole mahdollista.

Yhteiskunnallinen muutoskyky on kollektiivisten ajattelutapojen, toimintamallien ja yksittäisten ihmisten käyttäytymisen samanaikaista muutosta. Se on tunnistettu avaintekijäksi monien yhteisöjen ja organisaatioiden agendoilla, myös julkishallinnossa.

Julkisella sektorilla muutoskyky voi tarkoittaa ketterämpiä prosesseja ja toimintamalleja, laajempaa sektorien välistä yhteistoimintaa, digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoa tai vaikuttavuutta. Yksittäisen kansalaisen kohdalla taas kyse on usein uusien kykyjen vahvistamisesta.

Yhdessä sidosryhmien kanssa Sitra on tunnistanut paitsi yhteiskuntaa ja organisaatioita tukevia ja haastavia muutoskyvyn tekijöitä myös yksilön sisäiseen kasvuun liittyviä muutoskykyjä. Näitä taustoittaa suomalaisten vaikuttajien haastatteluihin perustuva Näkemys yhteiskunnan muutoskykyyn -työpäperi.

Muutoksentehtävien kohtaamien haasteiden ymmärtämiseksi Ashoka Nordic ja Sitra julkaisivat Finnish Changemaker Map -kartituksen. Selvitys paljasti, että pullonkaulat ja puutteet liittyvät etenkin yhteisöihin ja verkostoihin, instituutioihin, pitkän aikavälin strategiseen ajatteluun ja rahoitukseen.

Sitra keskittyy lähivuosina tunnistettujen muutostekijöiden ja muutosta edistävän menetelmätöiden vahvistamiseen tukien samalla Sitran muutoskykyä.

Tulevaisuuslaboratorio ja koulutusta muutoksen tekemiseen

Paitsi muutoskyvyn edistämiseen Sitra kouluttaa ja osallistaa sidosryhmiä yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen. Työ perustuu ihmisten verkottamiseen ja siltojen rakentamiseen eri toimijoiden välille sekä yhdessä oppimiseen. Luomme monitieteisiä ja -alaisia oppimisympäristöjä, tilanteita ja prosesseja, joiden tuloksena syntyy uutta ajattelua: halua, kyvykkyyttä ja uusia ratkaisuja.

Monimutkaiset yhteiskunnalliset ongelmat haastavat uudistamaan myös julkista taloutta. Sitra on vuodesta 2013 lähtien järjestänyt Kestävän talouspolitiikan johtamiskoulutusta noin 430 vaikuttajalle ja päätöksentekijälle. Koulutus yhdistää arjen hyvinvoinnin, talouden realiteetit ja maapallon ekologiset reunaehdot pitkäjänteiseen päätöksentekoon. Kurssilla opitaan, miten talouspolitiikkaa Suomessa johdetaan ja miten kestävyyttä edistetään talouspolitiikan keinoin.

Vuonna 2021 Kestävän talouspolitiikan johtamiskoulutuksen kurssit 15 ja 16 järjestettiin osittain poikkeusoloissa. Koronasta ja etäolosuhteista huolimatta osallistujien arviot olivat erinomaisia. Kurssi 15:n osallistujien arvosana koulutukselle oli 5,5/6.

Sitran tulevaisuuslaboratorio Sitra Lab kouluttaa muutoksentehtäviä ja auttaa hyödyntämään muutoksen tekemisen lähestymistapoja ja menetelmiä. Vuonna 2021 Osaamisen aika -projektissa kymmenen Lab-kehittäjätiimiä kiritti kahdeksan eri alueen muutoskykyä. Yritysten, oppilaitosten ja julkishallinnon edustajista kootut tiimit tunnistivat alueen elinvoimaan ja osaamiseen liittyviä haasteita ja hakivat niihin ratkaisuja uusin

*Sitra Labin yhteisö
tuo muutoksentekijöitä
yhteen jakamalla
tietoa, ideoita ja
käytännön esimerkkejä
yhteiskunnallisesta
muutoksen tekemisestä.*

keinoin. Samalla mahdollistettiin myös oppien jakaminen alueiden välillä.

Sitra Labin yhteisö tuo muutoksentekijöitä yhteen jakamalla tietoa, ideoita ja käytännön esimerkkejä yhteiskunnallisesta muutoksen tekemisestä. Heräämö-tilaisuuksissa kansainväliset edelläkävijät ja kotimaiset huippuasiantuntijat jakavat oppejaan. Vuoden 2021 Heräämöihin osallistui ihmisiä eri aloilta: julkiselta sektorilta (33 %), liike-elämästä (32 %), tiede- ja tutkimussektorilta (22 %) sekä kolmannelta sektorilta (13 %).

Sitra vauhditti osaamisen uudistamista alueilla

Sitran työ elinikäisen oppimisen politiikan edistämiseksi jatkui. 2018 käynnistyneessä Osaamisen aika -projektissa selvitettiin, kannattaako yhteiskunnan panostaa osaamisen kehittämiseen ja mitkä ovat vaihtoehtoiskustannukset. Millä hinnalla? -selvityksen mukaan olisi taloudellisesti kannattavaa panostaa osaamisen kehittämiseen julkista rahaa nykyistä enemmän.

Sitra teki koko vuoden ajan intensiivistä verkostoyhteistyötä tuhannen toimijan kanssa ensin yhdeksällä edelläkävijäalueella ja myöhemmin vielä kuudella uudella alueella. Tavoitteena oli vahvistaa alueen toimijoiden kykyä uudistua ja löytää ratkaisuja osaamisen uudistamiseen. Syntyi vuorovaikutteinen malli yhteisen tilannekuvan rakentamiseen.

Vaikuttavuutta painottavien kriteerien pohjalta Sitra rahoitti noin 800 000 eurolla kahdeksaa hanketta, jotka pilotoivat uutta osaamisjärjestelmää eri puolilla Suomea. Pilottiprojektit vahvistivat alueellisten osaamisen ekosysteemien toimijoiden kykyä toimia uudella tavalla yhdessä ja löytää siten uusia, entistä vaikuttavampia ratkaisuja työn ja koulutuksen välisen rajapinnan kehittämiseen.

Omien taitojen tunnistaminen on tärkeää osallisuuden, hyvinvoinnin, työllistymisen, kilpailukyvyyn ja sivistyksen kannalta. Herätimme suomalaisia huomaamaan omaa osaamistaan järjestämällä Osaaminen näkyviin -viikot yli 350 toimijan kanssa syksyllä 2021.

Sitra tuotti Mille väestölle? -selvityksen jatkoksi alueellisille toimijoille tietoa siitä, miten osaajat liikkuvat alueilla, ja verkkopalvelun alueiden koulutustason tarkasteluun. Kiteytimme neljän erilaisen alueen esimerkit ratkaisuista osaajapulaan muistioon Osaajien riittävyys alueilla.

Vuoden 2021 päätteeksi julkistimme Sitran seitsemän suositusta elinikäisen oppimisen edistämiseen Suomessa.

LISÄÄ UUTTA JA KINNOSTAVAA

MALLI YHTEISEN TILANNEKUVAN RAKENTAMISEEN

Alueellisten päättäjien, yritysten, oppilaitosten ja julkisten toimijoiden kanssa kehitettiin *vuorovaikutteinen malli* yhteisen tilannekuvan rakentamiseen ja osaamisen uudistamiseen.

Fasilitoiduissa verkkotapaamisissa toimijat loivat tilannekuvan oman alueen osaamisen ja yhteistyön tarpeista sekä elinvoiman edellytyksistä. Tähän työhön he saivat apua muun muassa Sitran tuottamasta yrityskyselystä, visuaalisesta hankekuvauksesta ja väestöselvityksestä.

Käytännönläheisesti kuvattu toimintamalli on vastedes kaikkien kiinnostuneiden alueiden hyödynnettävissä kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

MITEN MUUTOSKYKYÄ EDISTETÄÄN?

Yhteiskunnallinen muutos edellyttää samanaikaista muutosta monella taholla ja tasolla.

MISTÄ SYNTYY YHTEISKUNNALLINEN MUUTOSKYKY?

- 1 ennakkoinnista ja tilannekuvasta – kyvystä muodostaa oikea tilannekuva ja valmistautua muutoksiin
- 2 vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä – oleellista on se, mitä eri toimijat yhdessä saavat aikaan
- 3 joustavuudesta, ketteryydestä ja reagoitakyvystä – muutoskyky on kykyä toimia riittävän nopeasti
- 4 kyvystä vastata kompleksisiin haasteisiin – osaamisesta ja toimijoiden valmiuksista ratkaista systeemisiiä ja kompleksisia haasteita
- 5 luottamuksesta ja yhteisymmärryksestä – perusluottamus yhteiskunnan eri toimijoiden välillä on kaiken yhteistoiminnan edellytys.

Sitralaiset ja toiminnan kehittäminen

Hyvinvointi ja henkilöstöjohtaminen painottuivat Sitran toiminnassa myös toisena koronavuonna. Vuoden 2020 strategiapäivityksen jälkeen keskityimme yhdessä pohtimaan, miten onnistumme parhaiten tulevaisuustalona ja organisaationa yhteiskunnallisessa tehtävässämme ja missä haluamme kehittyä.

Lukuista joukko uusia muutoksentekejiä

Sitra on noin 180 korkeasti koulutetun muutoksentekeijän asiantuntijaorganisaatio, jonka työtä ohjaavat yhteinen visio, strategia sekä kullekin projektille ja tiimeille määritellyt tavoitteet. Tulevaisuuden ennakointi sekä yhteiskunnalliset hankkeet vaativat työntekijöiltä oman alan syväosaamista, mutta myös laajaa ymmärrystä yhteiskunnan toiminnasta, yhteistyöstä sekä muutosten läpiviennistä. Tulevaisuustyössä tarvitaan monenlaista osaamista, ja sitralaisten moninaiset taustat ovatkin työn onnistumisen ehto.

Kyky kuvitella erilaisia tulevaisuuksia lisää vaikuttamismahdollisuuksiamme tässä ja nyt. Sitran ammattilaisten tuottaman Tulevaisuuspodcastin 22. jaksossa kirjailija Emmi Itäranta kertoo, miten kuvittelun ammattilainen rakentaa tulevaisuuden maailmoja.

Sitralaisten työ on pääosin projektiluonteista asiantuntijatyötä. Projektiluonteen vuoksi merkittävä osa työsuhteista on määräaikaista. Tämä on Sitralle sekä vahvuus että haaste. Se mahdollistaa ketterän toiminnan, kiinnostavat työtehtävät huippuosaajille ja osaamisen uudistumisen. Samalla projektiluonteisuus tarkoittaa sitä, ettei Sitra ole perinteisiä urapolkuja tarjoava työyhteisö.

Vuonna 2021 työstettiin tavoitteita työntekijäkokemukselle yhdessä sitralaisten kanssa. Vuoden lopussa toteutettu henkilöstötutkimus kertoi, että henkilöstön kokemus työstä Sitrassa oli kokonaisuutena kehittynyt myönteisesti edellisestä tutkimuskerrasta 2019. Työyhteisö on hyvin sitoutunut laadukkaan, aloitteelliseen ja yhteistyö- ja asiakaslähtöiseen työskentelyyn. Työ koetaan mielenkiintoiseksi sekä merkitykselliseksi.

Sitrassa työskenteli vuoden 2021 lopussa 180 henkilöä (168 vuonna 2020). Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä kertomusvuoden aikana oli 170 ja henkilötyövuosia kertyi 163,9. Vuoden 2021 aikana käynnistyi kaksi uuden strategian mukaista teema-aluetta ja päättyi yksi teema. Tämä tarkoitti suurta vaihtuvuutta henkilöstössä. Myös Sitran johtoryhmä uudistui kahden teemajohtajan, uuden viestintäjohtajan ja operatiivisen johtajan aloitettua tehtävissään. Kokonaan uusia työsuhteita alkoi vuoden aikana 44.

Työsuhteista 61 prosenttia oli toistaiseksi voimassa olevia ja 39 prosenttia määräaikaisia. Osa-aikaisia kaikista työsuhteista oli 5 prosenttia. Sitralaisilla on perinteisesti ollut korkea koulutusaste: 91 prosentilla on korkea koulututkinto (sis. amk) ja 17 sitralaisella myös lisensiaatin tai tohtorin tutkinto. Keski-ikä vuoden 2021 lopussa oli noin 45 vuotta, ja ikäjakauma laaja: alle 30-vuotiaita oli 12 %, 30–39-vuotiaita 22 %, 40–49-vuotiaita 29 %, 50–59-vuotiaita 23 % ja yli 60-vuotiaita 13 %.

Onnistunutta yhteiskehitystä poikkeusajasta huolimatta

Vuonna 2021 Sitran vaikuttavuustyön sisältöä suunnattiin päivitetyn strategian toteuttamiseen. Teemojen ja niiden projektien valmistelu tuettiin onnistuneesti sisäisellä yhteistyöllä ja Sitra Impact -lähestymistavan samanaikaisella kehityksellä. Sitra Impact on systemaattinen malli vaikuttavuuden johtamiseen, arviointiin ja erilaisten muutoksen menetelmien tarkoituksenmukaiseen hyödyntämiseen projektityössä.

Sitrان omia kehittymisen tavoitteita työ-
tettiin toiminta- ja henkilöstöstrategiatyössä.

Työstö toteutettiin kaikille avoimessa prosessissa pääosin etätyöskentelynä. Siinä tarkasteltiin tulevaisuustalona onnistumista ja kehittymistä kolmesta näkökulmasta. Ensimmäinen keskittyi muutoksen tekemisessä onnistumiseen. Toinen näkökulma jäsensi onnistuneen henkilöstökokemuksen synnyttämiseksi keskeiset toiminnan periaatteet. Kolmantena, “walk-the-talk”-näkökulmana tunnistettiin tapoja vahvistaa Sitran työn sisältöjen huomioimista tulevaisuustalon omassa toiminnassa. Osana prosessia päivitimme Sitran arvot. Arvot ohjaavat toimintamme tapaa ja toimivat kriteereinä päätöksenteossamme. Suomalaisen tulevaisuustalona haluamme tehdä kaiken työmme yhdessä, riippumattomasti, arvostavasti ja vastuullisesti.

Myös Sitran arvioinnin lähestymistapa päivitettiin ja hyväksyttiin suunnitelma arviointien toteuttamiseksi, mukaan lukien kokoavan arvioinnin toteutus vuosina 2023–2024. Niiden myötä vahvistamme edelleen toiminnan arvioitavuutta, arvioinnin metodista jyrkyyttä sekä arvioinnin roolia yhteiskunnallisten muutosten kiertäjänä. Sitran arviointi nojaa kansainvälisesti tunnustettuihin arviointistandardeihin, normeihin ja kriteereihin.

Vuoden 2021 toisella puoliskolla käynnistettiin Sitran viestintästrategian uusiminen vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia. Uusi viestintästrategia tehdään yhteistyössä henkilöstön kanssa ja se valmistuu keväällä 2022.

Vuonna 2022 siirrymme pitkän etätyöjakson jälkeen uudenlaiseen hybridityöskentelyyn aikaan ja jatkamme Sitran toiminnan oppivaa kehitystä yhdessä henkilöstömme kanssa.

Sijoitustoiminta

Sitra sai aikoinaan Suomen Pankilta ja eduskunnalta peruspääoman, yhteensä noin 84 miljoonaa euroa. Peruspääoma on muodostanut pohjan Sitran nykyiselle sijoitusomaisuudelle, jonka tuotoilla Sitran tulevaisuustyö rahoitetaan.

Vuonna 2021 talouskasvu vahvistui erityisesti ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Yritysten tulokset nousivat koronapandemian aiheuttamasta taantumasta poikkeuksellisen nopeasti muun muassa mittavien elvytyspakettien ansiosta. Toisella vuosipuoliskolla deltavariantti alkoi hidastaa kasvua. Tähän vaikuttivat osaltaan myös kiihtyvä inflaatio, Kiinan kiinteistösektorin huolet sekä teknologiasektorin tiukentunut sääntely.

Keskuspankkien joukkolainojen osto-ohjelmat ja valtioiden investintiohjelmat saivat historiallisen suuret mittasuhteet. Valtioiden budjettivajeiden annettiin lisääntyä tuntuvasti. Vasta vuoden loppupuolella Euroopan ja Yhdysvaltojen keskuspankit ilmoittivat aikeistaan vähentää rahapoliittista elvytystä ja mahdollisuudesta nostaa korkoja vuoden 2022 aikana.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2021 oli yksi historian parhaimmista. Sekä Yhdysvaltojen että Euroopan osakemarkkinat tuottivat hyvin. Erityisesti suuret yhdysvaltalaiset teknologiayhtiöt menestyivät. Toisaalta valtaosa maailman osakeindeksin osakkeista pärjäsi selvästi teknojättejä huonommin, ja vuosi oli

haasteellinen myös kehittyvien markkinoiden osakkeille. Vahvan talouskehityksen myötä myös listaamattomat osakesijoitukset sekä reaaliomaisuusluokat, kuten kiinteistöt ja infrastruktuuri, tuottivat vuoden aikana erityisen hyvin.

Korkosijoitusten osalta vuosi 2021 oli odotetun kaltainen. Ennätysellisen matala korkotaso ja pitkien korkojen nousu loppuvuodesta johtivat joukkolainojen osalta mataliin ja osin negatiivisiin tuottoihin. Inflaation nousun myötä reaali tuotot jäivät laajalti negatiivisiksi.

Vuoden lopussa Sitran sijoitusten markkina-arvo oli 1 107 miljoonaa euroa (976 milj. euroa 31.12.2020). Sijoitukset tuottivat vuoden aikana 16,6 prosenttia (salkun vertailuindeksi 13,3 %). Osakesalkku tuotti 21,1 prosenttia, korkosijoitukset 1,4 prosenttia ja muut sijoitukset 29,0 prosenttia. Sijoitusten viiden vuoden keskituotto oli 9,3 prosenttia.

Jakauma omaisuuslajeittain oli vuoden vaihteessa seuraava: osakkeet 45,1 prosenttia (31.12.2020: 46,0 %), korkosijoitukset 27,9 prosenttia (30,5 %) ja muut sijoitukset 27,0 prosenttia (23,5 %). Sijoitusomaisuus on pääosin sijoitettu rahastoihin. Sitra tekee allokaatiopäätökset, mutta rahastot päättävät yksittäisistä sijoituskohteista itsenäisesti sääntöjensä puitteissa.

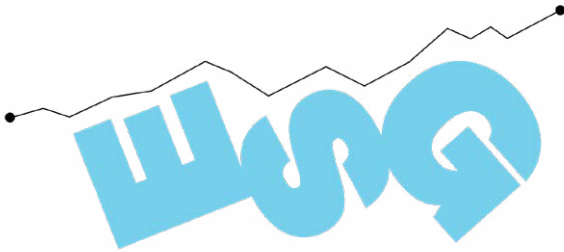
Sitra kehittää sijoituksiaan yhä vastuullisemmiksi. Vuonna 2021 Sitra teki uuden sijoituksen Schroder Global Sustainable Growth -osakerahastoon. Aiempi sijoitus eurooppalaiseen hyvän luottoluokituksen yrityslainoihin BlueBay Investment Grade Bond -rahastossa siirrettiin huhtikuussa 2021 perustettuun BlueBay Investment Grade ESG Bond -rahastoon.

*Sitra sijoittaa
varallisuutensa
vastuullisesti ja
tuottoa tavoitellen.*

Vuoden lopussa tehtiin 15 miljoonan euron sitoumus Mandatum AM Private Debt V -sijoituskoriin, jonka myötä jatkettiin korkosijoitusten hajauttamista yksityisiin lainainstrumentteihin.

Kiinteistösijoituksia lisättiin tekemällä 8,5 miljoonan euron sitoumus KKR Real Estate Partners Europe II -rahastoon, joka tekee sijoituksia eurooppalaiseen kiinteistöihin sekä kiinteistö- ja mezzanine-lainoihin. Muut lisäykset reaaliomaisuuteen olivat 5 miljoonan euron sitoumus Dasos Kestävä metsä ja puu III -rahastoon sekä uusiutuvan energian infrastruktuuriin sijoituksia tekeviin Flaveo III Energy (8 milj. €) ja Impax New Energy Fund IV (8 milj. €) -rahastoihin.

Private Equity -rahastosalkkuun tehtiin neljä uutta sijoitusta. Salkkuun lisättiin suuriin eurooppalaiseen ja pohjoisamerikkalaiseen buyout-rahastoihin sekä jälkimarkkinoille sijoituksia tekevä Hamilton Lane Club Fund IV (12 milj. dollaria). Tämän lisäksi hajautusta maantieteellisesti, toimialoittain sekä yrityskoon mukaan lisättiin tekemällä 7 miljoonan dollarin sijoitussitoumus HarbourVest Partners Co-investment Fund VI -rahastoon. Kahteen kotimaiseen pääomarahastoon tehtiin myös sitoumukset: Korona Fund IV (5 milj. €) ja Vaaka Partners Buyout Fund IV (5 milj. €).

Venture Capital -rahastosijoituksia tehtiin kaksi kappaletta. Life Sciences -toimialan osuutta salkussa lisättiin tekemällä pääasiassa lääkekehitysyhtiöihin sijoittavaan Life Sciences Partners 7 -rahastoon 4 miljoonan euron sijoitussitoumus. Toinen uusi sijoitus tehtiin ruotsalaiseen Standout Capital II AB -rahastoon, joka on erikoistunut pohjoismaisiin kasvuvaiheen ohjelmistoyrityksiin.

Kohdeyrityksiä Sitran sijoitussalkussa on jäljellä enää seitsemän kappaletta. Vuoden aikana irtauduttiin yhdestä yrityksestä, kun Mobidiag Oy myytiin yrityskaupassa teolliselle ostajalle. Uusia sijoituksia kohdeyrityksiin ei ole tehty vuoden 2014 jälkeen.

Vastuullisuus sijoitustoiminnassa

Sitra sijoittaa varallisuutensa vastuullisesti ja tuottoa tavoitellen. Vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa Sitrassa sitä, että kaikissa sijoituspäätöksissä otetaan huomioon tuoton ja riskin lisäksi ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen sekä hyvään hallintotapaan liittyviä tekijöitä (ESG).

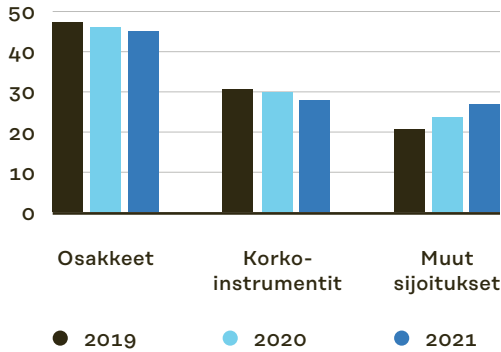
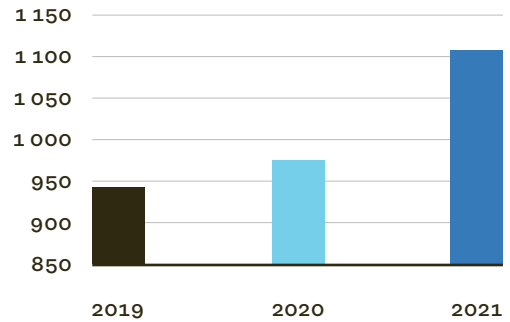
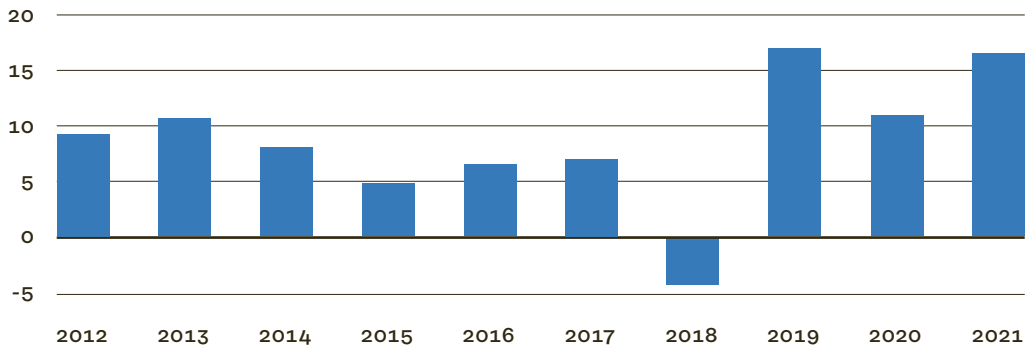
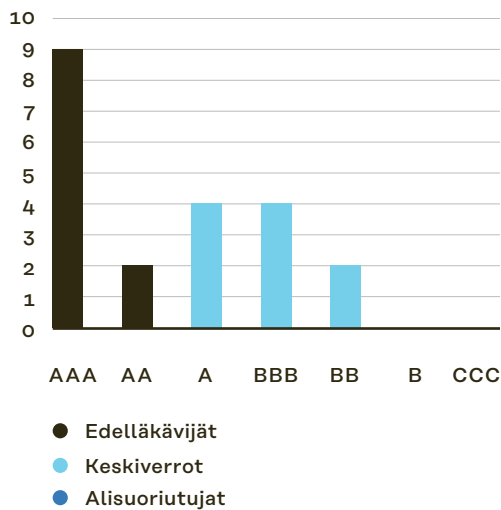
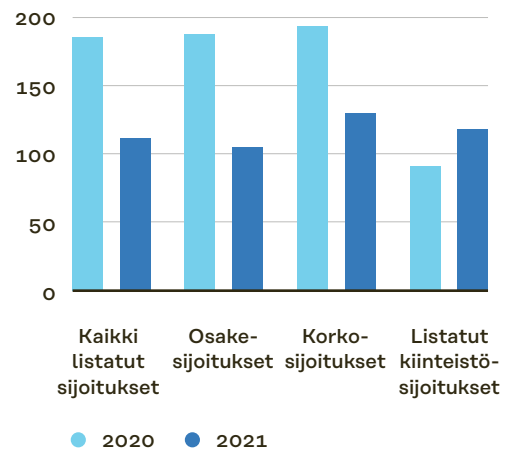
Vastuullisen sijoittamisen käytännön toteutus nojautuu Sitran hallituksen hyväksymään ohjeistukseen. Keväällä 2021 julkaistiin

Sitran sijoitusten ilmastostrategia. Sen tavoitteena on, että pitkällä aikavälillä kaikki Sitran sijoitukset ovat linjassa Pariisin ilmastositoumuksen kanssa. Konkreettisenä tavoitteena on saavuttaa hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2035 mennessä Suomen kansallisen tavoitteen mukaisesti edellyttäen, että sijoitusympäristö mahdollistaa sen.

Sitran sijoitusten vastuullisuusasiat kehittyivät vuoden aikana positiivisesti. Analyysiyhtiö MSCI arvioi Sitran tekemät rahastosijoitukset: ESG-arvosanan saaneista rahastoista yli puolet on edelläkävijöitä ja peräti 40 prosenttia on saanut korkeimman arvosanan AAA. Ali-suoriutujia eli heikosti luokiteltuja rahastoja ei ollut Sitran sijoituksissa lainkaan. Koko salkun arvosana nousi yhden luokan AA:han. Hiili-intensiteetin avulla mitattava sijoitusten hiiliriski laski vuoden aikana 40 prosenttia 113 tonniin (CO₂e) per miljoona euroa liikevaihtoa.

Raportoinnin kehittämistä jatketaan myös vastuullisuustyön osalta. YK:n tukeman vastuullisen sijoittamisen järjestön (PRI) jäsenyys ja TCFD:n mukaiset ilmastoriskien raportointivelvoitteet edellyttävät sijoitusten riittävää läpivalaisemista ja valittujen tunnuslukujen seurantaa. Vastuullisen sijoittamisen käytännön toteuttamisesta raportoidaan vuosittain PRI:lle, joka myös arvioi raportit. PRI uudisti raportointikehikkonsa vuonna 2021, mikä on viivästyttänyt heidän arviointityötään. Vuoden 2020 raportteja koskevat arvioinnit saadaan poikkeuksellisesti vasta vuonna 2022.

Sitra on myös Suomen vastuullisen sijoittamisen verkoston, Finsifin jäsen ja on aktiivisesti mukana sen toiminnassa muun muassa hallitus-työskentelyn ja tapahtumajärjestelyjen kautta.

SIJOITUSTEN ALLOKAATIO, %**SIJOITUSOMAISUUDEN MARKKINA-ARVO, MILJ. €****SIJOITUSTEN TUOTTO 2012–2021, %****RAHASTOJEN ESG-LUOKITUKSET, KPL****SIJOITUSTEN HIILIRISKI, tCO₂e / LIIKEVAIHTO, MILJ. €**

Talous

Sitran varsinaisen toiminnan budjetti vaihtelee vuosittain ja on tyypillisesti 30–40 miljoonaa euroa. Toiminta rahoitetaan kokonaisuudessaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Sijoitustoiminnan tuottoja kertyi vuonna 2021 yhteensä 97,4 miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan kuluja yhteensä 1,1 miljoonaa euroa.

Taseen loppusumma oli 772 miljoonaa euroa ja nousi edellisen vuoden tasosta (706 milj. euroa). Tilikauden ylijäämä oli 65,5 miljoonaa euroa (vuoden 2020 alijäämä: 7,7 milj. euroa).

Vuoden 2021 varsinaisen toiminnan kulut olivat 34,1 miljoonaa euroa (60,7 milj. euroa). EU:n kanssa tehtävän yhteistyön johdosta Sitra sai ensimmäistä kertaa EU-rahoitusta. Vuoden 2021 lopussa EU-rahoitusta saavia hankkeita oli kaksi: Tehdas-hanke Terveysdata 2030 -projektissa sekä PS Lifestyle -projekti. Molemmissa hankkeissa Sitran rooli koordinoijana tarkoittaa myös rahan koordinointia, joten tuloslaskelman tuottoihin sekä muihin kuluihin sisältyy ulkopuolisille rahoituskumppaneille maksettua rahoitusta 3,0 miljoonaa euroa. Sitralle jäävien tuottojen osuus vuoden 2021 tuloksessa oli 0,2 miljoonaa euroa. Varsinaisen toiminnan kulut ilman EU-rahoitusta olivat 31,1 miljoonaa euroa.

Sitran varsinaisen toiminnan suurimmat kuluerät olivat henkilöstökulut (16,1 miljoonaa euroa), rahoitustoiminta (4,3 miljoonaa euroa) ja asiantuntijapalvelut (6,8 miljoonaa euroa). Kulut nousivat edellisvuodesta yhteensä 3,7 miljoonaa euroa, kun vuonna 2020 maksettua 33,3 miljoonan euron kertapanostuserää ei huomioida eikä myöskään EU-hankkeista

ulkopuolisille rahoituskumppaneille maksettuja eriä, joihin varat tulivat EU:lta. Henkilöstökulut nousivat 2,4 miljoonaa euroa ja muut kulut 1,2 miljoonaa euroa.

Sitran tulevaisuustyön tärkeä perusyksikkö on hanke. Hankekuluja oli vuonna 2021 yhteensä 10,1 miljoonaa euroa (9,5 milj. euroa). Niistä 43 prosenttia eli 4,3 miljoonaa euroa käytettiin suoraan hankkeiden rahoitukseen ja loppuosa hankkeita edistäviin hankintoihin. Hankekuluista 4,2 miljoonaa euroa (41 %) käytettiin tutkimuksiin ja selvityksiin, 3,1 miljoonaa euroa (31 %) kokeiluihin ja pilotteihin ja yhteensä 2,8 miljoonaa (28 %) muuhun ulkoiseen vaikuttavuustyöhön, tapahtumiin ja koulutuksiin sekä ideakilpailuihin ja -kuulutuksiin. Hankekulut sekä ostolas- kut julkaistaan Sitran verkkosivuilla vuosittain.

Hallintoneuvosto päätyi toteuttamaan Sitran kertapanostuksen yliopistojen pääomittamiseen vaiheittain, jotta sen vaikutus Sitran riippumattoman ja vaikuttavan toiminnan jatkumiseen olisi mahdollisimman vähäinen. Kertapanostus vaikuttaa suoraan Sitran sijoitusomaisuuden arvoon, jonka tuotoilla Sitran toiminta rahoitetaan. Tämän vuoksi kertapanostukseen on varauduttu myös Sitran taloussuunnitelmassa siten, että toimintaa sopeutetaan pitkällä aikavälillä. Vuoden 2022 tammikuussa maksettiin kertapanostuksen toinen, suuruudeltaan 66,7 miljoonan euron erä ja tämän takia Sitran varsinaisen toiminnan kulujen arvioidaan olevan vuonna 2022 noin 98 miljoonan euron tasolla. Vuodesta 2023 eteenpäin varsinaisen toiminnan kulut tulevat olemaan noin 30 miljoonan euron tasolla.

Hallinto

Hallitus

Siträn hallitus kokoontui vuonna 2021 seitsemän kertaa. Hallituksen jäsenet ovat kansliapäällikkö **Anita Lehikoinen** (puheenjohtaja), alivaltiosihteeri **Päivi Nerg** (varapuheenjohtaja), presidentti **Tarja Halonen**, rehtori **Keijo Hämäläinen**, DI, VTM **Jorma Ollila** sekä alivaltiosihteeri **Petri Peltonen**. Hallituksen sihteerinä toimii lakiasiaintohtaja **Jorma Jaalivaara**.

Hallituksen tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Tarkastusvaliokunnan jäsenenä toimivat **Päivi Nerg** (puheenjohtaja), **Keijo Hämäläinen** ja **Petri Peltonen**.

Hallintoneuvosto

Laki Sitrasta uudistettiin vuonna 2019 ja 1.1.2020 voimaan tulleen lain myötä Sitralla nimitettiin pankkivaltuustosta erillinen hallintoneuvosto helmikuussa 2020. Hallintoneuvosto kokoontui kertomusvuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi järjestettiin kolme iltakoulua, joissa mm. syvennettiin Siträn meneillään olevaan sisällölliseen työhön.

Hallintoneuvoston jäsenet ovat kansanedustajat **Tarja Filatov** (puheenjohtaja), **Riikka Purra** (varapuheenjohtaja), **Maria Guzenina**, **Janne Heikkinen**, **Eveliina Heinäluoma**, **Katja Hänninen**, **Markus Lohi**, **Veijo Niemi**, **Pirkka-Pekka Petelius**, **Joakim Strand**, **Sari Tanus**, **Anu Vehviläinen** ja **Anne-Mari Virolainen**. Hallintoneuvoston sihteerinä toimi varatuomari **Anton Mäkelä**.

Tilintarkastajat

Vuoden 2021 lopussa Siträn tilintarkastajina toimivat seuraavat eduskunnan valitsema henkilöt: puheenjohtaja **Mika Kari**, **Jukka Kopra** (varajäsenenään **Jukka Mäkynen**), **Katri Kulmuni** (varajäsenenään **Raimo Piirainen**), KHT **Lotta Kauppila** (varajäsenenään KHT **Hannu Riippi**) ja KHT **Timo Tuokko** (varajäsenenään KHT **Anna Lind**). Tilintarkastajien sihteerinä toimi KHT **Lotta Kauppila**.

Siträn avustavana tilintarkastajana toimi BDO Oy, ja päävastuullisena tilintarkastajana toimi KHT, JHT **Tiina Lind**.

Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa Sitran sisäistä hallintoa sekä valvontajärjestelmää. Se tukee toimivaa johtoa tavoitteiden saavuttamisessa antamalla suosituksia toimintatapojen kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus arvioi myös Sitran valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien sekä riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta sekä hyvän hallintotavan toteutumista.

Sitran sisäisen tarkastuksen käytännön toteutuksesta vastasi hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti kilpailutettu ja ulkoistettu toimija KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tarkastajana heiltä toimi CIA, CCSA, CRMA **Harri Leppiniemi**.

Vuoden 2021 aikana tarkastuksen kohteena olivat Sitran tietosuojasetuksen mukainen toiminta sekä viisi valittua hanketta IHAN - ihmislähtöinen datatalous -projektista. Vuoden 2022 tarkastuskohteiksi on valittu sisäinen ja ulkoinen viestintä sekä edustava otos EU:n kanssa toteutettavista yhteistyöhankkeista.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa Sitran sisäistä valvontaa ja hyvää hallintotapaa. Riskienhallinnan avulla tuetaan tavoitteiden saavuttamista, turvataan toiminnan jatkuvuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta sekä rahaston toimintaedellytysten säilymistä.

Riskienhallinnan tavoitteet, vastuut ja roolit sekä se, miten riskejä Sitrassa tunnistetaan, arvioidaan ja seurataan, on määritelty hallituksen vahvistamissa riskienhallinnan periaatteissa. Riskit on luokiteltu strategisiin, operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin. Riskienhallinnan tilanne raportoidaan kahdesti vuodessa Sitran johtoryhmälle ja vähintään kerran vuodessa Sitran hallitukselle.

Sitran hallitus, tarkastusvaliokunta ja ylin johto valvovat sisäisen tarkastuksen avustamana, että riskienhallintaa on toteutettu riskienhallinnan periaatteiden ja tehtyjen päätösten mukaisesti.

Tilinpäätös

vuodelta 2021

Tuloslaskelma	42
Tase	43
Rahoituslaskelma	44
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	45
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	46
Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	56
Tilintarkastuskertomus	57

TULOSLASKELMA

EUR		Toteutunut 2021	Toteutunut 2020
Varsinainen toiminta			
Tuotot	1	3 260 900,56	38 481,25
Kulut			
Henkilöstökulut	2	-16 108 052,42	-13 691 187,74
Poistot		0,00	0,00
Muut kulut	3	-18 029 896,85	-47 051 965,75
		-34 137 949,27	-60 743 153,49
Tuotto- / Kulujäämä		-30 877 048,71	-60 704 672,24
Sijoitustoiminta			
Sijoitustoiminnan tuotot	4	97 435 070,81	55 735 428,83
Sijoitustoiminnan kulut	5	-1 056 456,67	-2 761 138,49
		96 378 614,14	52 974 290,34
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		65 501 565,43	-7 730 381,90

TASE

EUR		Toteutunut 2021	Toteutunut 2020
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineelliset hyödykkeet	6	158 501,44	158 501,44
Sijoitukset	7	765 994 762,61	699 835 860,16
Pysyvät vastaavat yhteensä		766 153 264,05	699 994 361,60
Vaihtuvat vastaavat			
Lyhytaikaiset saamiset	8	1 282 659,67	1 125 954,26
Rahat ja pankkisaamiset		4 668 021,67	4 989 537,89
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		5 950 681,34	6 115 492,15
Vastaavaa yhteensä		772 103 945,39	706 109 853,75
Vastattavaa			
Oma pääoma			
Peruspääoma		235 463 097,04	235 463 097,04
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä		465 321 600,86	473 051 982,76
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		65 501 565,43	-7 730 381,90
Oma pääoma yhteensä		766 286 263,33	700 784 697,90
Vieras pääoma			
Lyhytaikainen vieras pääoma	9	5 817 682,06	5 325 155,85
Vieras pääoma yhteensä		5 817 682,06	5 325 155,85
Vastattavaa yhteensä		772 103 945,39	706 109 853,75

RAHOITUSLASKELMA

	2021	2020
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ	-30 796 289	-60 704 672
Varsinaiseen toimintaan liittyvät saatavat 31.12.	-254 413	-230 940
Varsinaiseen toimintaan liittyvät saatavat 1.1.	230 940	394 769
Varsinaiseen toimintaan liittyvät velat 31.12.	5 632 922	5 325 156
Varsinaiseen toimintaan liittyvät velat 1.1.	-5 325 156	-5 547 233
Varsinaisen toiminnan poistot	0	0
Varsinaisen toiminnan rahavirta	-30 511 996	-60 762 920
Toiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan rahavirta	-30 511 996	-60 762 920
Toiminnan rahavirta (A)	-30 511 996	-60 762 920
Investointien rahavirta		
Investointeihin liittyvät saatavat 31.12.	-1 028 246	-895 015
Investointeihin liittyvät saatavat 1.1.	895 015	1 094 336
Investointeihin liittyvät velat 31.12.	104 000	0
Investointeihin liittyvät velat 1.1.	0	-111 277
Investoinnit sijoitusomaisuuteen	-116 696 389	-79 153 329
Sijoitusten myynnit, pääomarahastojen tuotot ja palautukset	145 280 707	139 718 534
Osingot	1 981 210	1 730 695
Muut tuotot	196 298	227 233
Omaisuuksien hoitopalkkiot	-542 114	-317 468
Investointien rahavirta (B)	30 190 480	62 293 709
Rahavarojen muutos (A + B) lisäys (+) / vähennys (-)	-321 516	1 530 789
Rahavarat 1.1.	4 989 538	3 458 748
Rahavarat 31.12.	4 668 022	4 989 538
	321 516	1 530 790

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tilinpäätöksen esittäminen

Laki Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta 14 §: Rahaston kirjanpidossa noudatetaan kirjanpitolain (1336/1997) säännöksiä.

Vuoden 2021 tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja -asetuksen mukaisesti.

Rahaston tilikautena on kalenterivuosi.

Tuloslaskelman esittämismuotona käytetään aatteellisen yhteisön ja säätiön tuloslaskelmakavaa, joka laaditaan KPA 1:3 §:n kaavan mukaan. Taseen esitysmuotona on ns. lyhennetty tase.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Eläkemenot

Rahaston henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa vakuutusyhtiöissä. Eläkekulut on kirjattu tilinpäätökseen suoriteperusteisesti. Rahastolla on käytössä vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus, joka sisältää vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen sekä kuolemantapakorvauksen. Eläkeikä on 65 vuotta ja eläke määräytyy kertyneen vakuutussäästön perusteella, joka oli vuonna 2021 3 % henkilön vuoden 2021 TyEL-ansiosta.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Sijoitusrahasto-osuudet ja muut sijoitukset on arvostettu alimman arvon periaatteella joko alkuperäiseen hankintamenuon tai sitä alempaan käypään arvoon. Sijoitusrahasto-osuuksien ja sijoitussidonnaisten vakuutusten käypä arvo on rahastoyhtiön ilmoittama osuuden arvo (NAV = Net asset value). Lainojen käyvästä arvosta on tehty arvio lainanottajan maksukykyyn perustuen ja suoran kiinteistösisijoituksen osalta kassavirtoihin perustuen.

Kohdeyrityksiin ja pääomarahastoihin tehdyt pääomasijoitukset arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon tai sitä alhaisempaan sisäisen arvonnäärityksen arvoon. Sisäinen arvonnääritys perustuu kohdeyritysten ja pääomarahastojen omiin raportteihin ja Sitran näkemykseen niiden tulevasta kehityksestä ja kassavirroista.

Muut pysyvät vastaavat merkitään taseeseen välittömään hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Taseeseen merkittävien pysyvien vastaavien hankintaraja on kymmenen tuhatta euroa.

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT (1 000 EUR)

Liitetiedoissa annetaan lisätietona selvitys tuloslaskelman ja taseen erien sisällöstä.

Liitetietojen yhteydessä esitetty numero viittaa tuloslaskelmaan ja taseeseen.

1 Tuotot

1 000 EUR	2021	2020
Julkaisu- ja rojaltituotot	0	0
Ulkopuoliset hankerahoitustuotot	220	28
Edelleen jaetut ulkopuoliset rahoitustuotot	3 031	0
Muut tuotot	10	10
Yhteensä	3 261	38

Rahoitustuotot sisältävät Sitran kautta edelleen jaettua EU-rahoitusta. Sitra vastaa projektin koordinaattorina osallistujille maksettavien summien oikeellisuudesta sekä tarvittaessa liिकासuorituksen palauttamisesta EU:lle.

2 Henkilöstökulut

1 000 EUR	2021	2020
Palkat ja palkkiot	-13 255	-11 477
Eläkekulut	-2 435	-1 930
Muut henkilösivukulut	-517	-284
Yhteensä	-16 207	-13 691

Henkilöstökuluihin sisältyy vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus 355 tuhatta euroa.

Henkilöstökuluihin sisältyvät johdon palkat ja palkkiot.

1 000 EUR	2021	2020
Hallintoneuvosto	-104	-102
Hallitus	-54	-52
Yliasiamies	-246	-312
Yhteensä	-404	-467

Vuoden 2021 henkilöstökuluihin sisältyvät ulkopuolisille asiantuntijoille palkkiona maksetut korvaukset (158 tuhatta euroa). Ulkopuolisia asiantuntijoita ei ole laskettu mukaan henkilöstön lukumäärään.

Henkilökunnan lukumäärä tilikauden päättyessä oli 180 henkilöä (168 henkilöä vuonna 2020). Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden 2021 aikana oli 179.

Lähipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

3 Muut kulut

1 000 EUR	2021	2020
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	-100	-129
Henkilöstöpalvelut	-923	-798
Tilavuokrat ja muut tilakulut	-1 417	-1 304
ICT-laitteet ja kulut	-871	-742
Matkakulut	-83	-140
Edustuskulut	-23	-14
Asiantuntijapalvelut	-6 786	-4 769
Muut toimintakulut	-3 481	-34 234
Rahoitustoiminta	-4 345	-4 923
Yhteensä	-18 030	-47 052

Vuoden 2021 muut toimintakulut sisältävät 3,0 miljoonaa euroa Sitran kautta edelleen jaettua EU-projektirahoitusta. Vuoden 2020 muut toimintakulut sisälsivät 33,3 miljoonaa euroa kertapanostusta, jonka Sitra maksoi Valtiokonttorille yliopistojen pääomittamiseen.

MUUT KULUT TOIMINNOITTAIN

1 000 EUR	2021	2020
Ennakointi ja strategia		
Toimintotaso	-8	-60
Kansallinen ennakointi	-73	-148
Sivistys+	-315	-104
Talouden tulevaisuus	-65	0
Tulevaisuuden uudistajat	-44	-126
Vaikuttavuusarviointi	-4	-2
Päättäneet projektit	-6	0
Yhteensä	-515	-441
Uudistumiskyky		
Teemataso	-336	-884
Kansanvallan peruskorjaus	-886	-629
Päättäneet projektit	-150	-1 064
Yhteensä	-1 373	-2 578
Kestävyyssratkaisut		
Teemataso	-858	-376
Globaali yhteistyö, Kestävyyssratkaisut	-654	-449
Ilmasto- ja luontoratkaisut	-861	-294
Kestävä arki	-544	-405
Luontoa vahvistava kiertotalous	-940	-376

1 000 EUR	2021	2020
PSLifestyle	-2 076	0
Päättäneet projektit	-498	-753
Yhteensä	-6 431	-2 653
Uusi työelämä ja kestävä talous		
Teemataso	0	-9
Päättäneet projektit	0	-23
Yhteensä	0	-32
Reilu datatalous		
Teemataso	-146	0
IHAN - ihmislähtöinen datatalous	-1 198	-3 451
Terveysdata 2030	-1 395	-1
Datatalouden tiekartta	-85	0
Gaia-X Suomen Hubin koordinaatio	-177	0
Kilpailukykyä datasta	-814	0
Yhteensä	-3 815	-3 451
Demokratia ja osallisuus		
Teemataso	-111	0
Uudistuva päätöksenteko	-3	0
Yhteensä	-114	0
Yhteiskunnallinen koulutus		
Toimintotaso	-201	-73
Kestävä talouspolitiikka	-68	-77
Osaamisen aika	-907	-153
Sitra Lab	-324	-188
Päättäneet projektit	0	-1
Yhteensä	-1 499	-493
Johto	-38	-33 321
Lakiasiat	-222	-146
Viestintä ja yhteistyösuhteet	-434	-461
Hallinto	-3 334	-3 035
Sijoitus	-254	-442
Yhteensä	-18 030	-47 052

4 Sijoitustoiminnan tuotot

1 000 EUR	2021	2020
Myyntivoitot	54 914	33 346
Korkotuotot	51	43
Osinkotuotot	1 981	1 731
Rahastosijoitusten tuotot	30 652	18 380
Muut tuotot	2 630	953
Arvonpalautukset	7 207	1 282
Yhteensä	97 435	55 735

5 Sijoitustoiminnan kulut

1 000 EUR	2021	2020
Myyntitappiot	0	-136
Rahastosijoitusten kulut	0	0
Muut kulut	-542	-317
Arvonalennukset	-514	-2 309
Yhteensä	-1 056	-2 761

6 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistoajat:

Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	5 vuotta
Toimitilojen perusparannukset	tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto	tasapoisto	5 vuotta
ICT-laitteet	tasapoisto	3 vuotta

Tilikauden aikana ei ole tehty käyttöomaisuushankintoja.

1 000 EUR	Kirjanpito- arvo 1.1.2021	Lisäys	Vähennys	Poistot	Kirjanpito- arvo 31.12.2021
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuusosakkeet ja osuudet	9	0	0	0	9
Muut aineelliset hyödykkeet	149	0	0	0	149
Yhteensä	159	0	0	0	159

7 Sijoitukset

1 000 EUR	2021	2020
7.1 Sijoitusrahasto-osuudet	596 448	556 002
7.2 Pääomarahasto-osuudet	145 001	121 840
7.3 Muut sijoitukset	22 493	20 039
7.4 Sijoitukset kohdeyrityksiin	2 000	1 748
	765 941	699 630

7.1 SIJOITUSRAHASTO-OSUUDET

Sijoitusrahasto-osuudet	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Osakerahastot			
C Worldwide Emerging Markets	Luxemburg	11 575	14 021
Danske Invest Suomiosake IK	Suomi	41 522	68 867
Elite Alfred Berg Suomi Fokus B	Suomi	11 245	20 523
Fondita 2000+ B	Suomi	18 644	55 075
Handelsbanken Eurooppa Indeksi (A1 EUR)	Ruotsi	10 593	16 051
Impax Environmental Markets Euro A	Irlanti	23 027	64 112
JP Morgan Global Growth Fund X EUR	Luxemburg	39 238	82 167
JPM Emerging Markets Equity Fund I EUR	Luxemburg	31 518	50 678
OP-Suomi A	Suomi	42 463	73 711
Schroder ISF Global Sustainable Growth	Luxemburg	45 034	54 194
Korkorahastot			
Aktia Emerging Market Bond+ D	Suomi	13 001	16 719
Bluebay Investment Grade ESG Bond Fund	Luxemburg	29 335	35 487
Danske Invest Emerging Markets Debt K	Suomi	9 772	12 447
Danske Invest Yhteisökorko K	Suomi	80 666	80 843
Evli European High Yield B	Suomi	15 222	20 217
LähiTapiola Yrityskorko ESG A	Suomi	30 521	34 424
OP-EMD Local Currency A	Suomi	16 991	18 096
OP-Euro A	Suomi	31 976	31 976
SEB Global High Yield B	Suomi	15 215	20 676
SEB Microfinance Fund V	Luxemburg	2 633	2 633
SEB Microfinance Fund VII	Luxemburg	4 602	4 602
Muut noteeratut sijoitukset			
BNP Paribas Fund III NV- Global Property Securities Fund	Alankomaat	11 595	12 213
Dasos Kestävä Metsä ja Puu III			
Erikoissijoitusrahasto (DFFIII)	Suomi	5 000	5 039
eQ Yhteiskuntakiinteistöt	Suomi	17 922	20 515
Special Investment Fund eQ PE XI US LP	Suomi	2 981	3 492
UB Global REIT K	Suomi	13 623	19 015
UB Metsä I	Suomi	8 000	8 600
Ålandsbanken Asuntorahasto Erikoissijoitusrahasto C	Suomi	12 534	13 778
		596 448	860 169

7.2 PÄÄOMARAHASTO-OSUUDET

Pääomarahasto-osuudet	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Pääomarahastot			
AC Cleantech Growth Fund I Ky	Suomi	1 029	2 618
Ardian Co-Investment Fund V	Ranska	3 522	5 043
Baltic Investment Fund III L.P.	Jersey	233	236
Bocap SME Achievers Fund II Ky	Suomi	1 168	1 106
Bocap SME Achievers Fund III Ky	Suomi	877	783
Boston Millennia Partners II L.P.	Delaware, USA	0	98
Bridgepoint Europe V	Englanti	2 326	4 563
Bridgepoint Europe VI	Englanti	2 816	3 297
CapMan Buyout X	Suomi	316	720
CapMan Buyout XI	Suomi	763	524
CapMan Russia Fund L.P.	Guernsey	996	1 585
Capricorn Cleantech Fund	Belgia	750	979
Chrysalix Energy III Ltd	Delaware, USA	3 359	2 884
Circularity European Growth Fund I LP	Englanti	1 480	2 044
Crescendo IV, L.P.	Delaware, USA	0	13
Edison Venture Fund IV L.P.	Delaware, USA	0	4
Environmental Technologies Fund 3 LP	Englanti	2 337	3 222
Epique Kotouttaminen I Ky	Suomi	432	353
EQT Mid Market Asia III Fund	Alankomaat	4 202	4 534
Evolver Fund I Ky	Suomi	1 357	1 362
FIM Lapset ja nuoret I Ky	Suomi	540	400
FIM Työllistäminen I Ky	Suomi	300	199
Folmer Equity Fund I Ky	Suomi	0	791
H.I.G. Advantage Buyout Fund	Delaware, USA	3 054	3 436
Hamilton Lane Club Fund IV	Luxemburg	2 685	3 292
HarbourVest Partners Co-Investment Fund V L.P.	Skotlanti	5 458	8 046
HealthCap VIII, L.P.	Delaware, USA	1 050	952
InnKap III Partners	Guernsey	0	0
Inventure Fund II Ky	Suomi	1 196	9 374
Inventure Fund III Ky	Suomi	2 658	3 532
Korona Fund III Ky	Suomi	683	2 201
Korona Fund IV Ky	Suomi	303	303
Life Sciences Partners 6 C.V.	Alankomaat	1 384	1 689
Life Sciences Partners 7	Alankomaat	360	360
Lifeline Ventures Fund I Ky	Suomi	1 196	7 148
Lifeline Ventures Fund III Ky	Suomi	2 542	8 576
Lifeline Ventures Fund IV Ky	Suomi	1 497	1 544
MB Equity Fund V Ky	Suomi	3 209	4 544
Nordia Rahasto Oy	Suomi	1 427	2 572
Palvelurahasto I Ky	Suomi	0	53
Power Fund III Ky	Suomi	1 801	2 501

Pääomarahasto-osuudet	Kotipaikka	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Sentica Buyout IV Ky	Suomi	269	2 937
SET Fund II C.V.	Alankomaat	509	641
SET Fund III C.V.	Alankomaat	626	473
Social Impact Accelerator	Luxemburg	379	470
Spintop Investment Partners II AB	Ruotsi	209	1 630
Spintop Investment Partners III AB	Ruotsi	1 295	1 216
Standout Capital I AB	Ruotsi	524	2 510
Standout Capital II AB	Ruotsi	52	51
Strategic European Technologies N.V.	Alankomaat	0	50
Vaaka Partners Buyout Fund II Ky	Suomi	58	4 671
Vendep Capital Fund II Ky	Suomi	1 445	1 959
Ventech Capital V SLP	Ranska	3 248	5 249
Verdane Capital IX (E) AB	Ruotsi	2 268	4 079
Verdane Capital VIII K/S	Tanska	1 328	2 915
Verdane ETF II SPV Ky	Suomi	227	139
VisionPlus Fund I Ky	Suomi	2 717	3 467
Kiinteistörahastot			
Capman Nordic Real Estate FCP-SIF	Luxemburg	186	2 983
CapMan Nordic Real Estate Fund III	Luxemburg	1 313	1 351
Capman Nordic Real Estate II FCP-RAIF	Luxemburg	3 754	4 706
Dasos Timberland Fund II	Luxemburg	3 667	5 344
DEAS Property Fund Finland I Ky	Suomi	6 172	6 332
EVLII Healthcare I Ky	Suomi	3 732	5 036
ICECAPITAL Residential Property Fund I Ky	Suomi	2 787	3 861
KKR Real Estate Partners Europe II (EUR) SCSp	Luxemburg	3 877	3 877
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	Suomi	2 067	2 193
Northern Horizon Nordic Aged Care SCSp SICAV-SIF	Luxemburg	5 016	7 248
OP Toimitilakiinteistö Ky	Suomi	2 923	3 006
Real Estate Debt and Secondaries Ky	Suomi	373	370
Infrastrukturirahastot			
BlackRock Global Infrastructure Solutions 3	Luxemburg	7 960	9 144
CapMan Nordic Infrastructure I	Luxemburg	3 739	4 151
FLAVEO III Energy SCS, SICAV-RAIF	Luxemburg	8 000	8 524
Global Renewable Power Fund III	Luxemburg	1 438	1 361
Impax New Energy Investors III LP	Englanti	2 936	2 976
Lainapääomarahastot			
Armada Fund V	Suomi	3 089	3 235
Armada Mezzanine Fund III Ky	Suomi	0	222
Bridgepoint Direct Lending II Unlevered SCSp	Luxemburg	4 058	4 403
Direct Lending Fund III	Luxemburg	3 281	3 395
NegaWatt Energiätehokkuusrahasto 2 Ky	Suomi	174	129
		145 001	213 785

7.3 MUUT SIJOITUKSET

	Kotipaikka	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Sijoitussidonnaiset vakuutukset			
Mandatum Life kapitalisaatiosopimus	Suomi		
Mandatum Life Private Debt II E	Suomi		8 224
Mandatum Life Private Debt III E	Suomi		6 370
Mandatum Life Private Debt IV	Suomi		2 955
		14 370	17 549
OP Henkivakuutus kapitalisaatiosopimus	Suomi		
Infrastruktuuri-sijoituskori	Suomi		9 096
LeaseGreen Group Oy laina 30.6.2025	Suomi		658
Käteinen	Suomi		919
		6 538	10 673
Kiinteistösijoitukset			
Erottajan pysäköintilaitos Oy	Suomi	1 377	2 294
Muut sijoitukset			
Leverator Oy pääomalaina 8,162 %	Suomi	0	0
Leverator Plc vakuudeton laina 30.9.2024 8,162 %	Suomi	208	208
		208	208
		22 493	30 724

7.4 SIJOITUKSET KOHDEYRITYKSIIN

Sitran omistamat osakkeet, osuudet sekä muut sijoitukset	Omistus	Sijoitus
AW-Energy Oy	1 %	4 039
Kuntien Tiera Oy	0 %	3 852
MediXine Ltd	11 %	1 126
Naava Group Oy	4 %	623
Vivago Oy	39 %	4 622
Vivoxid Oy	38 %	5 243
Yhteensä		19 504
Sijoitukset kohdeyrityksiin yhteensä		19 504
Kumulatiivinen arvomuutos		-17 504
Kirjanpitoarvo		2 000

Pääomarahastosijoitusten käyvän arvon pohjana on viimeisin rahaston ilmoittama NAV-arvo korjattuna arvonalaskentapäivän ja tilinpäätöspäivän välisillä kassavirroilla. Kirjanpitoarvo voi olla käypää arvoa korkeampi, jos Sitran näkemyksen mukaan ei ole tässä vaiheessa perustetta tehdä arvonalennusta, esimerkiksi jos pääomarahasto on uusi ja NAV-arvo on sen vuoksi alhainen.

Omistukset muissa yhtiöissä

1 000 EUR		Sijoitus	Arvon- muutos	Kirjanpito- arvo
Nimi	Sitra Management Oy	215	-161	54
Kotipaikka	Suomi			
Omistus	100 %			
Oma pääoma	111			
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	45			

Sitra Management Oy:n viimeisin vahvistettu tilinpäätös on vuodelta 2020.

Sitralla on Sitra Management Oy:n kautta omistusta seuraavissa hallintoyhtiöissä:

Baltic SME Management B.V.
BIF Management Ltd

8 Lyhytaikaiset saamiset

	2021	2020
Myyntisaamiset	0	1
Lyhytaikaiset sijoitukset	9	5
Muut saamiset	1 020	895
Siirtosaamiset	254	225
Yhteensä	1 283	1 126

9 Lyhytaikainen vieras pääoma

	2021	2020
Saadut ennakot	372	0
Ostovelat	1 556	1 255
Muut velat	512	329
Siirtovelat	3 378	3 742
Yhteensä	5 818	5 325

10 Vakuudet ja vastuusitoumukset

	Erääntyvät 2022	Vastuut yhteensä
Rahastositoumukset	0	105 132
Rahoitussopimusmaksut	2 054	2 341
Sijoitussidonnaiset vakuutusmaksut	0	30 115
Vuokravastuut	1 193	3 388
Lahjoitussitoumukset	66 700	66 700
Yhteensä		207 676

Sitran hallintoneuvoston kokouksessa tehtiin päätös joulukuussa 2019 lahjoittaa valtiolle Valtio-konttorin kautta 100 miljoonaa euroa siinä tarkoituksessa, että valtio päättämälläns tavalla tekee finanssisijoitukset yliopistojen pääomittamiseen. Sitoumusta on vielä maksamatta 66,7 miljoonaa euroa, joka maksetaan tammikuussa vuonna 2022.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Hallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 65 501 565,43 euroa siirretään edellisten kausien yli-/alijäämätilille.

Helsingissä 9. päivänä maaliskuuta 2022

ANITA LEHIKOINEN

PÄIVI NERG

TARJA HALONEN

KEIJO HÄMÄLÄINEN

JORMA OLLILA

PETRI PELTONEN

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme tarkastaneet Suomen itsenäisyyden juhlarahaston kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.2021 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan rahaston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Esitämme tilinpäätöksen vahvistamista sekä vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille ja yliasiamiehelle tarkastamaltamme tilikaudelta. Puollamme tilikauden ylijäämän käsittelyä hallituksen toimintakertomuksessa esittämällä tavalla.

Helsingissä 18. päivänä maaliskuuta 2022

MIKA KARI

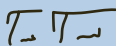
JUKKA KOPRA

KATRI KULMUNI

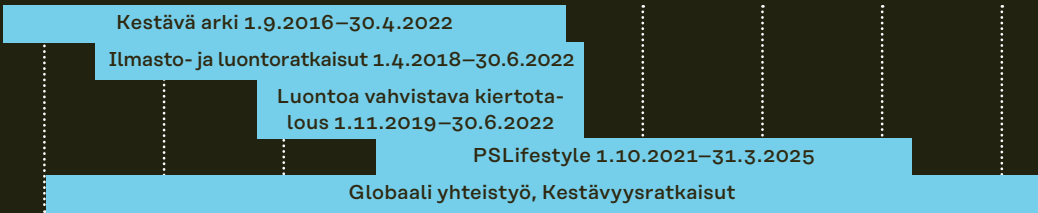
**LOTTA KAUPPILA, KHT
SIHTEERI**

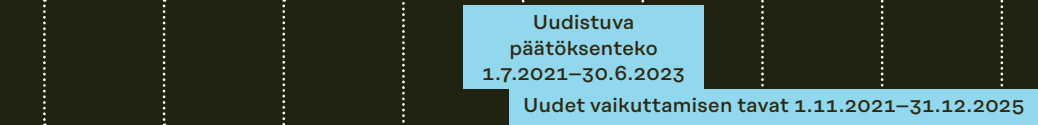
TIMO TUOKKO, KHT

PROJEKTIT JA TOISTAISEKSI JATKUVA VAIKUTTAVUUSTYÖ 31.12.2021

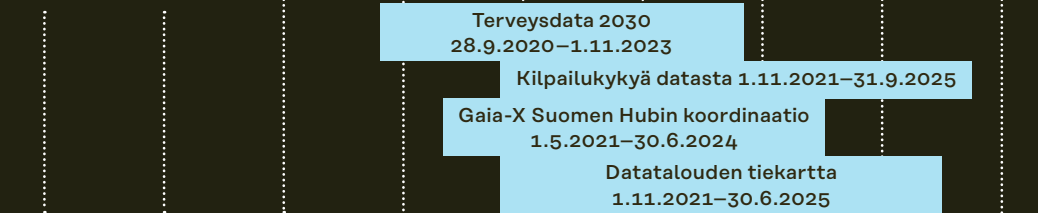
KESTÄVYYSRATKAISUT

DEMOKRATIA JA OSALLISUUS

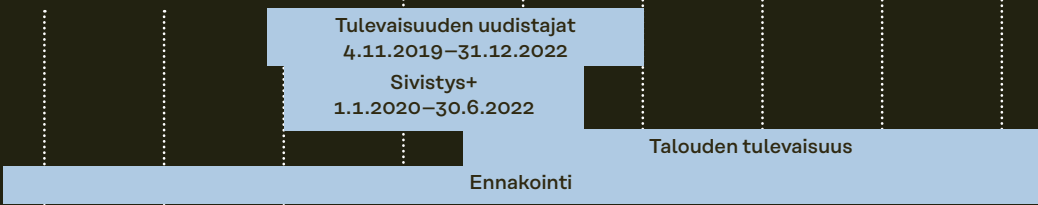
REILU DATATALOUS

YHTEISKUNNALLINEN KOULUTUS

ENNAKOINTI JA STRATEGIA

1/2018 1/2019 1/2020 1/2021 1/2022 1/2023 1/2024 1/2025 1/2026

LIITE 2

SITRAN JULKAISUT AIHEITTAIN VUONNA 2021

- Kestävä ja innostava tulevaisuus: Toimintakertomus ja tilinpäätös 2020. Also in English. Också på svenska.
- Sitran sijoitusten ilmastostrategia. Also in English. Också på svenska.
- Sitran vastuullisen sijoittamisen ohje. Also in English. Också på svenska.

Ennakointi

- Ihminen osana elonkirjoa: Luontosuhteet, luontokäsitykset ja sivistys kestävyyskriisin aikakaudella. Risto Haverinen, Kirsikka Mattila, Aleksi Neuvonen, Rinna Saramäki ja Otso Sillanaukee (toim.). Muistio.
- Mitä suomalaiset ajattelevat megatrendeistä?: Sitran Tulevaisuusbarometrin 2021 tuloksia. Mikko Dufva, Christopher Rowley, Katri Vataja, Anna Solovjew-Wartiovaara.
- Timeout instructor's guide. Kai Alhanen and Hannele Laaksolahti. Sitra Studies 197.
- Tulevaisuusbarometri 2021. Mikko Dufva, Christopher Rowley ja Katri Vataja. Sitran selvityksiä 184.
- Tulevaisuusbarometri 2021: Valtakunnallinen raportti. Kantar TNS Oy.
- Tulevaisuustaajuus - Käsikirja työpajan vetäjälle: Työpajamenetelmä toisenlaisten tulevaisuuksien rakentamiseen (4. uud. p.). Liisa Poussa, Jenna Lähdemäki-Pekkinen, Hannu- Pekka Ikäheimo, Mikko Dufva. Sitran selvityksiä 173. Also in English.
- Vaikuta tulevaisuuteen: Haasta, kuvittele ja toimi: Mikko Dufva, Anna Grabtchak, Hannu-Pekka Ikäheimo, Jenna Lähdemäki-Pekkinen, Liisa Poussa. Sitran selvityksiä 174.

Kestävyysratkaisut

- EU Biomass Use in a Net-Zero Economy: Priorities for EU biomass resources in a low-carbon transition. Material Economics.
- Growth-positive zero-emission pathways to 2050. Paul Drummond, Daniel Scamman, Paul Ekins (UCL), Leonidas Paroussos (E3-Modelling), Ilkka Keppo (UCL and Aalto University). Sitra Studies 185.
- Kiertotalouden tunnettuustutkimus 2021. Innolink.
- Kiertotalouden vaikutukset työhön ja osaamiseen: Osaamista kehittämällä kohti reilua siirtymää. Työryhmä: Eero Jalava, Riikka Leppänen, Antti Lehtinen ja Sara Yrjönmäki (Sitra), Nita Korhonen, Ella Tolonen, Miikka Simanainen ja Lauri Byckling (Deloitte). Työpaperi. Also in English.

- Korjausliike: Suomi kohti 1,5 asteen tavoitteen mukaisia ilmastotoimia. Mariko Landström, Alexander Kohl, Samuli Puroila, Rasmus Sihvonen ja Saara Tamminen. Sitran selvityksiä 193.
- Kuntien ilmasto ja luontotyö 2021 - Taustaraportti. Sitowise Oy.
- Missä mennään kuntien ilmasto- ja luontotyössä? Työryhmä: Maija Mattinen-Yuryev, Siiri Fagerlund, Anni Parkkinen, Tiina Huotari, Jussi-Pekka Manner, Jaakko Kullberg, Risto Haverinen, Raisa Valli ja Sanna Vaalgamaa (Sitowise Oy). Tatu Leinonen, Antti Koistinen, Antti Lehtinen ja Sari Tuori (Sitra). Sitran selvityksiä 190.
- Miten omaksua 1,5 asteen elämäntavat vuoteen 2030 mennessä. Jussi Impiö, Satu Lähteenoja, Annina Orasmaa.
- Motivation profiles of a sustainable lifestyle. Kaisa Kaitosalmi, Topias Tuomisto, Eevi Saarikoski (Solita).
- Options to incorporate circular economy provisions in regional trade agreements: IISD report. Christophe Bellmann (IISD) and Malena Sell (Sitra). International Institute for Sustainable Development IISD and Sitra.
- Pieni suuri maamme: Miten Suomen ilmastajohtajuus voisi hyödyttää meitä ja muita. Oras Tynkkynen, Mari Pantsar, Antonios Sfakiotakis, Rasmus Sihvonen. Työpaperi. Also in English. Också på svenska.
- Suomalaisten luontosuhteet: Kyselytutkimus. Kantar TNS.
- Sähköistämisen rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa: Kustannustehokas polku kohti päästötöntä Suomea. Fabien Roques, Yves Le Thieis, Gerald Aue, Petr Spodniak, Guillaume Pugliese (Compass Lexecon), Sylvain Cail, Aurélien Peffen (Enerdata), Samuli Honkapuro ja Ville Sihvonen (LUT). Suomeksi toimittaneet: Mariko Landström, Saara Tamminen, Antti Koistinen ja Janne Peljo. Muistio. Also in English.
- The winning recipe for a circular economy: What can inspiring examples show us? Working group: Maria Hughes, Reetta Kohonen, Antti Lehtinen, Anu Mänty and Mika Sulkinoja Sitra. Lauri Byckling, Nina Ahola, Ella Tolonen, Nicolas Dolce, Miikka Simanainen (Deloitte Finland). Olivier Jan, Pierrick Drapeau, Andreas Mitsios, Khai Linh Lhomme, Laura Plamondon (Deloitte France). Akira Kato, Arisa Fukuoka (Deloitte Japan). Joe Solly, Jillian Rodak, Tamara Luisce (Deloitte Canada). Sitra Studies 182.

Reilu datatalous

- A fair data economy is built upon collaboration. Heli Parikka (ed.), Tiina Härkönen and Jaana Sinipuro. Sitra Studies 191.
- Datalähtöisten ekosysteemien tulevaisuuden mahdollisuudet ja haasteet terveysalalla. Ville Koiste, Tatu Laurila, Paavo Perttula (Gesund Partners). Työpaperi. Sitra.
- Datatalouskysely opettajille 2021: Tulosityhteenvedo. Tuomo Turja ja Sakari Sandqvist (Taloustutkimus Oy).
- Digitaalisten palveluiden käyttö 2021: Koontiraportti. Tuomo Turja ja Sakari Sandqvist (Taloustutkimus Oy). Also in English.
- Eurooppalaisten yritysten tulevaisuus datataloudessa 2021. Mikko Ulander, Tanja Vierula, Meiju Ahomäki, Helena Kultanen, Arndt Polifke (Innolink). Also in English.
- How can digital therapeutics help Europe? Johannes Ahlqvist, Markus Kalliola. Working Paper. Sitra.
- Reilun datatalouden sääntökirja: Dataverkostojen sääntökirjamalli (versio 1.2) Sitra.
- Suomen Gaia-X-strategia. Suomen Gaia-X-ohjausryhmä: Sitra, VTT, Business Finland, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö. Also in English.

Demokratia ja osallisuus (aik. Uudistumiskyky)

- Lainsäädännön arviointineuvoston rooli korona-aikana. Hanna-Riitta Härkönen. Muistio. Sitra.
- Mediavälitteinen yhteiskunnallinen vaikuttaminen: Murros ja tulevaisuus. Hannu-Pekka Ikäheimo, Jukka Vahti. Sitran selvityksiä 178.
- Miten demokratiaa kokeillaan?: Käsikirja demokratiakokeilujen toteuttamiseen ja osallisuuden vahvistamiseen nopeasti muuttuvassa maailmassa. Eija Kallioniemi ja Jukka Vahti. Sitran selvityksiä 189.
- Miten hallituskokoonpano vaikuttaa sen johtamiseen?: Muistio mahdollisen vähemmistöhallituksen tai yhden johtavan puolueen hallituksen eroista enemmistöhallitukseen. Jouni Backman. Muistio.
- Miten kirjastoista tehdään kansanvallan foorumeita?: Keinoja kirjastoille demokratian edistämiseen. Anni Ojajarvi, Marianne Tenhula (Solita), Jukka Vahti (Sitra). Sitran selvityksiä 188. Också på svenska.
- Miten Suomeen muodostetaan hallitus?: Selvitys hallituksen muodostamisprosessista. Lia Heasman, Jouni Backman. Sitran selvityksiä 181.
- Miten Suomessa säädetään laki?: Selvitys lainsäädäntöprosessista ja sen johtamisesta. Jouni Backman. Sitran selvityksiä 198.
- Parempia palveluita verkostomalleilla: Sote-järjestäjän työkalut (2. uud. laitos). Aki Haukilahti (toim.). Sitran selvityksiä 143.

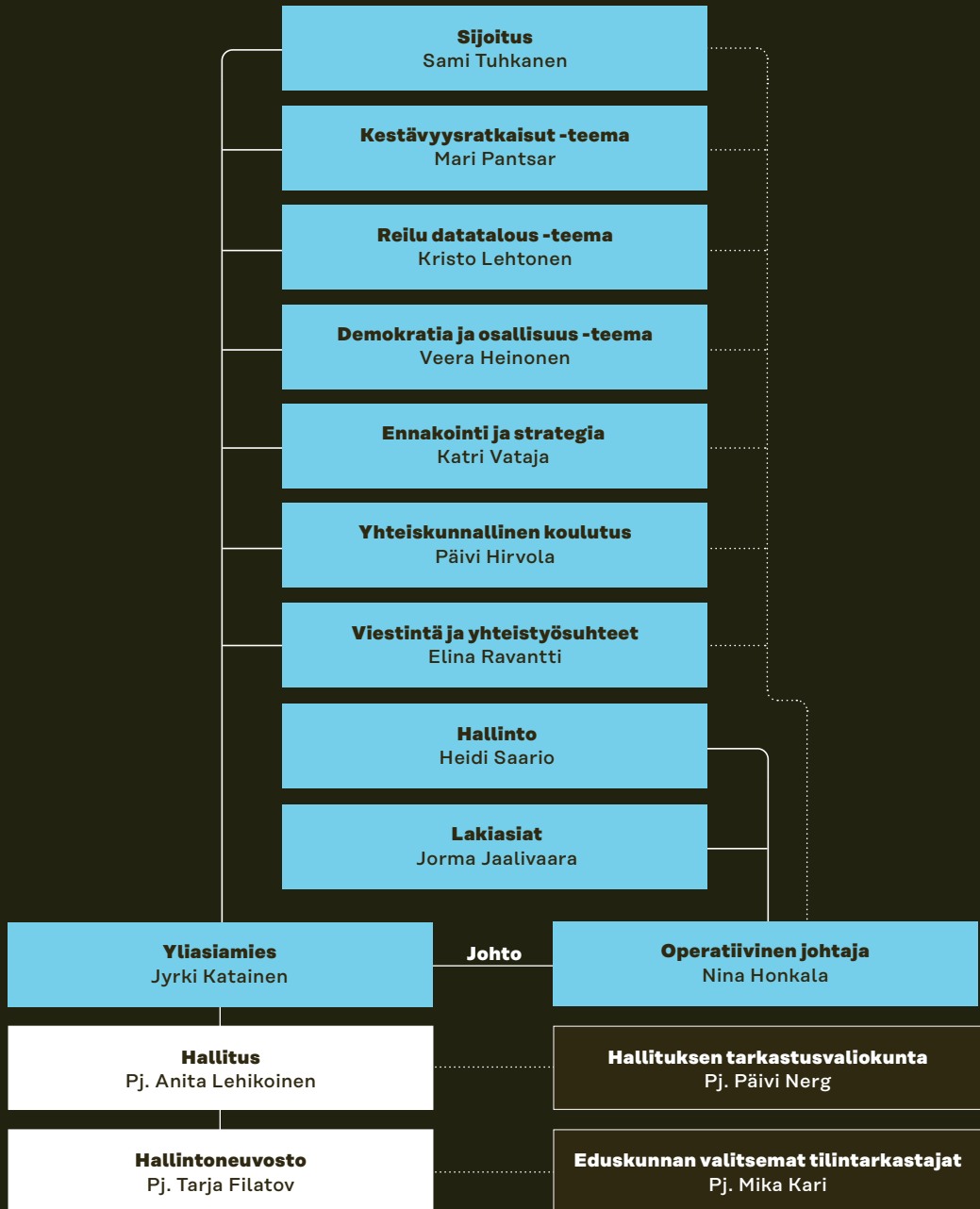
- Valtioneuvoston ydin kriisitilanteessa: Covid-19-pandemian paineet suomalaiselle päätöksenteolle. Matti Mörttinen. Muistio. Sitra.
- Yhteistyöllä reiluun datatalouteen. Heli Parikka (toim.), Tiina Härkönen ja Jaana Sinipuro. Sitran selvityksiä 187.

Yhteiskunnallinen koulutus

- Kohti viheliäisten ongelmien ratkaisemista - ongelman monipuolinen ymmärrys ja yhteinen suunta monialaisissa tiimeissä: Case Sitra Lab. Satu Rekonen ja Kari Jalonen. Sitran selvityksiä 196.
- Ledning av livslångt lärande i Norden - en jämförelse: Mot ett systemiskt tillvägagångssätt. Sinimaaria Ranki, Pinja Ryky, Iina Santamäki, Hanne Smidt. Promemoria. Sitra.
- Lifelong learning governance in the Nordic countries: a comparison: Towards a systemic approach. Sinimaaria Ranki, Pinja Ryky, Iina Santamäki, Hanne Smidt. Memorandum. Sitra.
- Millä hinnalla?: Osaamisen kehittämisen vaihtoehtokustannukset. Perttu Jämsén ja Sinimaaria Ranki (toim.). Sitran selvityksiä 186.
- Millä suosituksilla?: Kohti elinikäisen oppimisen Suomea. Työryhmä: Milma Arola, Tapio Huttula, Veera Hyytiä, Perttu Jämsén, Timo Matikainen, Helena Mustikainen, Seija Petrow, Sinimaaria Ranki, Iina Santamäki, Maikki Siuko, Annakaisa Tikkinen, Anna-Maija Vesa, Jaana Villanen, Anna Välimaa. Sitran selvityksiä 199.
- Miten osaajat liikkuvat alueilla?: Ammatillisen toisen asteen ja korkea-asteen koulutuksesta valmistuneiden sijoittuminen työmarkkinoille ja alueille. Timo Aro, Rasmus Aro ja Iida Mäkelä (Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI). Sitran selvityksiä 192.
- Näkemyksiä yhteiskunnan muutoskykyyn. Mikko Wennberg, Hannele Laaksolahti ja Päivi Hirvola. Työpaperi. Sitra.
- Osaajien riittävyys alueilla: Neljän erilaisen alueen esimerkit. Tapio Huttula. Muistio. Sitra. Radical uncertainty requires radical collaboration: Stepping stones towards systems transformation with innovation portfolios. Mikael Seppälä. Memorandum. Sitra.
- Ratkaisu 100 -haastekilpailun vaikutukset kolme vuotta myöhemmin: Tiimit, ideapolut ja opit tuleville järjestäjille. Tuukka Toivonen, Emma Nordbäck, Ville Takala. Sitran selvityksiä 180. Also in English.
- Yritys-oppilaitoskysely 2021: Koontiraportti. Tuomo Turja ja Timo Myllymäki (Taloustutkimus Oy).

LIITE 3

ORGANISAATIO 31.12.2021

YHTEYSTIEDOT

Yliasiamies
JYRKI KATAINEN
+358 294 618 991
@jyrkikatainen

Operatiivinen
johtaja
NINA HONKALA
+358 294 618 595

Demokratia ja
osallisuus
VEERA HEINONEN
+358 294 618 505
@VeeraHeinonen

Yhteiskunnallinen
koulutus
PÄIVI HIRVOLA
+358 294 618 493
@PaiviHirvola

Lakiasiat
**JORMA
JAALIVAARA**
+358 294 618 410
@Jaalivaara

Reilu datatalous
KRISTO LEHTONEN
+358 294 618 525
@kristolehonen

Kestävyyssratkaisut
MARI PANTSAR
+358 294 618 210
@Pantsar

Viestintä ja
yhteistyösuhteet
ELINA RAVANTTI
+358 294 618 520
@ElinaRavantti

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@sitra.fi

SITRAN HANKKEET 2020–2021

- KESTÄVYYS-
RATKAISUT
- YHTEIS-
KUNNALLINEN
KOULUTUS
- STRATEGIA JA
ENNAKOINTI
- REILU
DATATALOUS
- DEMOKRATIA JA
OSALLISUUS

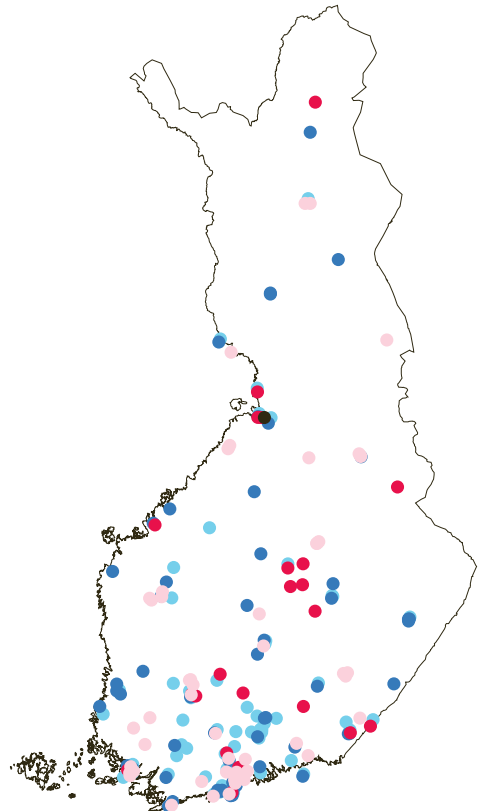
Hallinto
HEIDI SAARIO
+358 294 618 203
@HeidiSaario

Sijoitukset
SAMI TUHKANEN
+358 294 618 413
@SamiTuhkanen

Ennakointi ja
strategia
KATRI VATAJA
+358 294 618 230
@KatriVataja

Sitran toimisto sijaitsee Helsingin Ruoholahdessa, mutta työtä teemme eri puolilla Suomea yhdessä paikallisten kumppaneiden kanssa.

Sitra on suomalaisten tulevaisuustalo, joka ennakoi, mitkä ilmiöt vaikuttavat tulevaisuuteemme.

Teemme töitä asiantuntemuksella ja suurella sydämellä. Kehitämme ja selvitämme uusia ratkaisuja sekä teemme ennakkoluulottomia kokeiluja yhdessä erilaisten toimijoiden kanssa.

Sitran tavoitteena on reilu, kestävä ja innostava tulevaisuus, jossa ihmiset voivat hyvin maapallon kantokyvyn rajoissa.

Tulevaisuus tehdään yhdessä.

SITRA.FI

Itämerenkatu 11–13

PL 160

00181 Helsinki

Puhelin 0294 618 991

 @SitraFund

ISSN 1235-6166